

associació de dones periodistes

dones

desembre 2004 núm. 17 2,50 €

Associades
i mirant cap al futur

Associacions pioneres a Catalunya

Per **Elvira Altés**

Teresa Claramunt

Sociedad Autónoma de Mujeres

L'any 1889 **Angeles López de Ayala**, **Teresa Claramunt** i **Amàlia Domingo** creen a Barcelona la que pot considerar-se com una de les més rellevants institucions feministes d'abans del segle xx. L'any 1910 organitza una manifestació de dones que acaba amb visques a la llibertat, i el 1914, López de Ayala crea la revista *El Gladiador del Libre-pensamiento*, sobre les activitats feministes i lliure-pensadores.

Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona

El 1909, **Francesca Bonnemaison de Verdguer** va posar en marxa aquesta iniciativa que en un principi es va iniciar com a promoció de bones lectures, però aviat es va anar convertint en un centre on s'impartien coneixements que preparaven les noies per a la vida domèstica, però també per assolir un lloc de treball. L'èxit de La Cultura, com n'hi deien familiarment, va ser tan gran que l'any 1922 es van haver de traslladar al carrer Més Baix de Sant Pere (en el mateix lloc on ara hi ha la biblioteca i el centre Francesca Bonnemaison) per donar cabuda a les 5.334 dones que s'hi havien inscrit.

Acció Femenina

Pel 1921, **Carme Karr**, escriptora i periodista, directora de la revista *Feminal*, va crear Acció Femenina, una associació que muntava activitats d'esbarjo i culturals, com la mostra que va impulsar a l'Exposició de Barcelona, sota el lema Treball de la

Carme Karr

dona. Acció Femenina va donar molts mals de cap a la seva presidenta a causa de discussions internes i pel seu posicionament dretà; malgrat tot, va durar fins al final de la guerra, el 1936. Abans, però, el 1915 Karr havia impulsat el Comitè Femení Pacifista de Catalunya, una organització antibel·licista, del que en va ser presidenta, i el 1913 va dirigir la primera residència que es creava per a professores i noies estudiants a Catalunya.

El Club Femení i d'Esports de Barcelona

Enriqueta Séculi i Bastida va endegar el 1928 una entitat lligada a la modernitat i a la dinàmica cultural del moment, amb uns eixos molt clars: el feminisme, el nacionalisme i la popularització de la cultura i l'esport. Va ser la primera entitat esportiva femenina de tot l'Estat

Portada del bulletí del Club Femení i d'esports

i va gaudir d'un gran èxit entre les barcelonines. L'any 1931 es calcula que s'hi havien apuntat prop de les 2.000 dones. En les activitats culturals hi van intervenir escriptores com Maria Teresa Vernet i Anna Murià, la qual va encarregar-se de conduir la revista, *El Portantveu*, que editava l'entitat.

Lyceum Club

Aurora Bertrana i **Carme Monturiol**, escriptores les dues i interessades en el desenvolupament de les dones, van tirar endavant aquesta iniciativa pel juliol de 1931. Els lemes de *llibertat i cultura* acompanyaven als objectius que, en un principi eren d'oferir educació i instrucció a les dones, com una mena d'universitat obrera femenina. Finalment, va acabar convertint-se en una societat recreativa per a burgeses il·lustrades, que promovia conferències, convidava artistes i intel·lectuals i organitzava recitals de música i poesia. ■

Aurora Bertrana

Els valors laics de la democràcia

Qui ens ho havia de dir que dos segles llargs després que el veïns de dalt fessin la Revolució per separar els poders i declarar l'Estat laic, hauríem de resistir un nou embat de l'església, o més ben dit, de les esglésies?

Amb tot el que s'ha bregat des d'aleshores per aconseguir introduir els valors de la laïcitat, ara els bisbes catòlics i els imams musulmans tiben la corda, banda i banda, per retallar les llibertats de la ciutadania en general i dels col·lectius no hegemònics en particular (les dones, homosexuals). Els bisbes asseguren que cal reforçar els valors religiosos del catolicisme i els imams s'a-fanyen a fer proselitisme de l'islam més arrelat a les tradicions. No hi hauria res a dir si tot plegat ho portessin a terme a les parròquies, a les mesquites, a les sinagogues i als temples evangelistes. D'acord, sempre que es respectin els drets humans. Cadascú és lliure de portar la seva criatura a la catequesi que li convingui, però és que l'alliçonament religiós –a la carta– el pensen fer a les escoles i amb diners públics!!

Es parla molt sovint de la pèrdua de valors (per això pretenen omplir el buit amb els religiosos), però es fa molt poca pedagogia dels valors de la democràcia, aquells derivats de l'humanisme i que demanen empatia i tolerància cap altres cultures, llibertat i respecte vers altres formes de pensar i actuar, solidaritat i responsabilitat en els afers comuns. Si de debò ens creiem que som un Estat laic, aquests, i no d'altres, són els valors que s'haurien d'ensenyar a l'escola, els que caracteritzen la nostra història a Occident (i que tant va costar d'aconseguir en aquest país), i d'aquests valors les dones ens n'hauríem de sentir defensores, doncs ja se sap: sempre que manen els clergues, nosaltres som les primeres a patir-ne les conseqüències. ■

SUMARI

2 elles també hi eren

Associacions pioneres a Catalunya

Per Elvira Altés

4-13 quan totes les dones

Associades i mirant cap al futur

Per Elena Tarifa, Núria Gómez, Sílvia Torras, Lara Vilà, Montserrat Puig i Esther Sanromà

14-16 europa a l'abast

Ens interessa a les dones votar la Constitució?

Per Alicia Oliver i Mª José Ruiz-Fité

18-19 pensar en clau del XXI

Quina responsabilitat tenen les periodistes en la teleporqueria?

Joana Gallego, Margarita Rivière

Il·lustradora: Elisabet Medina

20-21 així ens veuen, així ens va

Llibre Blanc de la professió periodística

Per Mª José Cantón

22-25 l'administració administrada

Coordinada per Marta Corcoy

27-29 sofregit cultural

Per Esther Molas

La poesia femenina: veus emergents

Per Núria Cabré

30-32 a favor de totes

Família i treball: la marató del dia a dia

Per Marta Ortega

35 fina lsegura, periodista d'altura

Guió: Joana Gallego

Il·lustració: Aina Albí

altres seccions:

De cara a la paret, per La Cantant Calva

La gata Lina, per Gemma Sales

L'estenedor d'idees

FOTO ALCIA GÓMEZ

Associades i mirant cap al futur

Catalunya té una llarga tradició d'associacionisme cultural, polític, social, de lleure, i compta amb una àmplia representació d'associacionisme femení. Les dones, malgrat els diversos entrebancs que han de superar per participar a la vida associativa, sempre s'han interessat per trobar solucions als seus

problemes i als d'altres persones i això es pot comprovar si mirem la variada llista d'associacions femenines, quasi un miler, que existeixen actualment. Però, cap a on va el moviment associatiu de dones? Està lligat a la lluita feminista? Quins són els seus reptes actuals?

Les catalanes tenim una llarga tradició de creació d'espais propis, que es remunta al segle XIX i que en els primers anys trenta, gràcies a l'avançada legislació de la II República, fructificà amb moltes iniciatives. Si bé el franquisme va relegar la dona a un segon terme, en els últims anys de la dictadura, però, les reivindicacions de les dones ja són presents en un incipient moviment feminista que cristal·litza amb la celebració de les I Jornades

a partir de l'any 1985, l'associacionisme femení comença a créixer ràpidament, tendència que la creació l'any 1989 de l'Institut Català de la Dona no fa més que impulsar, fins arribar el punt culminant, l'any 1996, en què van néixer 79 noves associacions. De fet, l'associacionisme femení s'ha triplicat durant els darrers 10 anys a Catalunya. Pel que fa a la seva implantació territorial, de les 6 comarques amb més associacions, un 33% es localitzen al Barcelonès, un 7,5% al Segrià i un 5% al Tarragonès. També es constata que hi ha moltes associacions de dones en municipis petits i en el món rural. Una dada a destacar és que la major part de les associacions (un 50%) tenen només 50 sòcies. També és sorprenent que les associacions de dones de Catalunya que disposen de pàgina web pròpia arriben en prou feines al mig centenar i d'aquestes només un 21% té correu electrònic.

Si bé hi ha associacions de totes menes, es poden distingir tres grans grups: les de l'àmbit local i participació ciutadana (com ara els grups de barri), amb interessos específics, els grups de creixement personal, autoajuda i assistència a d'altres dones que pateixen situacions de dificultats concretes (com els maltractaments) i, un tercer, d'associacions de dones professionals (com ara advocades, periodistes o llevadores).

FOTO ESTHER SANROMÀ

Junta a Ca la Dona, novembre 2004

Catalanes de la dona el 1976, en les que van participar més de 4.000 persones. L'any 1976 va marcar també el naixement de les primeres associacions de dones, tot i que moltes eren actives abans, però no estaven formalment constituïdes o formaven part d'altres associacions, com les de veïns, de sindicats o de partits.

Radiografia del moviment associatiu

Segons les dades del I Congrés d'Associacions de Dones de Catalunya celebrat el maig del 2003, es constata que,

Entitats barcelonines

A Barcelona ciutat hi ha, segons les dades més recents del CIRD, 257 associacions. Per començar, no es pot parlar de l'associacionisme a Barcelona sense parlar de Ca la Dona, un espai de referència a la ciutat, que parteix de les jornades 10 anys de Lluita del Moviment Feminista, celebrades el 1985 a les Llars Mundet de Barcelona. A partir d'aquell moment es fa evident la necessitat de tenir un local a la ciutat, on es poguessin reunir tots els grups i totes les dones que formaven part del Moviment. Després

FOTO ESTHER SAURINA

Curs de defensa personal a Ca la Dona

de llargues negociacions amb l'Ajuntament de Barcelona sense resultats, al març de 1987, es decideix ocupar un local municipal al barri del Poble Sec. Finalment, s'arriba a un acord i Ca la Dona neix el juny de 1988, en un pis llogat a la Gran Via, per després passar a la seva ubicació actual al carrer Casp. Ca la Dona és un espai obert a les dones on hi ha gairebé una trentena de grups, com ara el de Dones per Dones, la Xarxa Feminista, AlWafâ o el Grup de Lesbianes Feministes que, o bé hi tenen la seva seu o fan ús de l'espai com a lloc de reunió o de desenvolupament de les seves activitats, tot plegat en un ambient de convivència i autogestió de l'espai.

Segons Verena Stolcke, antropòloga i participant històrica al moviment de dones, "la densitat i dinamisme del moviment a Barcelona és enorme i és ben patent; per exemple, Ca la Dona està en plena expansió, cercant un local més gran i la Bonnemaison n'és una altra mostra d'aquest bon moment". En efecte, el Centre de Cultura de Dones Francesca Bonnemaison, que es va reobrir a les dones de Barcelona el maig de l'any passat, constituït com Associació, està obert a la creació cultural i artística amb la participació de totes les entitats de dones.

Botons de mostra: Dones d'Horta i Dones Joves

Un exemple d'associació petita i d'àmbit local a Barcelona seria Dones d'Horta; creada fa 10 anys al barri d'Horta, a Barcelona, no hi participen activament més de 10 dones, tot i que a les activitats que programen a la seva seu, el Centre Cívic Matas i Ramis, com ara el cicle de cinema de dones, "poden assistir de 70 a 80 persones", segons explica la seva presidenta, l'Olga Uribe. Com moltes altres associacions locals, es va crear a iniciativa del seu Districte o autoritat local, però aviat es van "independitzar" per prendre el seu propi camí. Malgrat apuntar cap a objectius diversos, com l'autoformació, la dinamització cultural de les dones del barri, el lleure o la promoció d'artistes plàstiques, el cas és que, segons Uribe, cada cop participen menys dones, a causa de les càrregues fami-

liars i de la doble o triple militància. Però un problema clau per a elles és el de la manca de participació de dones joves. Justament, l'elevada edat de les sòcies de la major part de les entitats d'arreu de Catalunya és una de les preocupacions principals de les seves components. Olga Uribe opina que les dones joves donen prioritat a d'altres temes, com el cercar feina o l'independitzar-se de la família.

Per a Verena Stolcke, "les dones joves participen defensant els seus problemes a d'altres fòrums, com ara el moviment *okupa* o els antiglobalització". Segons l'antropòloga, hi ha problemes de comprensió generacional i també "és normal que no hi participin tant com nosaltres abans, quan vèiem que hi havia possibilitat de canviar les coses; ara l'ambient general és de total desconcert i desànim". Com Stolcke pensa que cal saber l'opinió de les dones joves, dit i fet, preguntem a Xènia Pascual, una de les impulsores del Grup de Dones Joves. Creat fa dos anys per conscienciar les dones més joves de la doble discriminació que pateixen pel fet de ser dones i joves, aquesta associació pretén crear un diàleg entre feminisme i noies, ja que, segons Pascual, "les joves pensen que el discurs del feminisme està antiquat, pensen que ja està tot fet i aconseguit, però quan ens hi fixem més podem veure que hi ha encara molta discriminació, tot i que ara és més subtil, més amagada... també hi ha una certa desmotivació i desinterès des de les associacions de dones, que no s'esforcen en atreure les més joves".

Conciliant identitats: gènere i professió

A l'Associació de Dones de Carreres Jurídiques, amb seu a Barcelona, segons la seva secretària i expresidenta, Marisa Fernández, darrerament han entrat un bon grapat de dones joves recent llicenciades, fet que no estalvia que es preocupin pel futur relleu generacional de la seva associació. Es va crear fa 15 anys per donar resposta a la discriminació de les dones en l'aplicació de la justícia i ara ja té més de 120 associades, entre advocades, jutgesses, professores i dones juristes, en general. Treballen a través de Comissions, com una de les que ha estat més activa aquests últims anys, la que tracta la violència contra les dones i des de la qual estan realitzant un estudi per l'ICD com a pas previ per a la llei integral catalana. També ofereixen assessorament jurídic a les dones, a través de convenis amb entitats i institucions, i no són en absolut corporativistes, "ja hi ha una comissió del Col·legi d'Advocats que se n'ocupa dels nostres problemes laborals específics", explica Fernández, la qual qualifica com a feminista la seva associació, argumentant: "Fem les coses amb una perspectiva de gènere".

Femenines, que no feministes, es consideren les components de Las Vacas, una associació de dones que treballen a les arts escèniques, que reuneix unes 50 sòcies entre actrius, directores i dramaturgues, amb l'objectiu principal de fomentar la creació de les dones en aquest camp on, segons una de les sòcies, Teresa Urroz, "les dones estan molt invisibilitzades". Molt actives, les Vacas fan des de lectures dramatitzades per difondre textos d'autores diverses, passant per la creació de la Vacateca,

FOTO ESTHER SANROMA

Grup de l'Associació Las Vacas

un arxiu amb més de 400 obres d'autores d'arreu del món, fins a l'organització del cicle, cada any més reeixit, del "Novembre Vaca", on es programen obres de les sòcies Vacas en espais de tota Barcelona. "El nostre objectiu és estar lligades a la situació social de les dones", diu Urroz, tot i que per denunciar situacions laborals o professionals està el Sindicat d'actors, considera: "Si estiguéssim tot el dia queixant-nos, no acabaríem mai, no tindríem temps de fer altra cosa". Per a Sílvia de la Rosa, una altra Vaca, "l'associació és una forma d'estar més pròxima a les dones que estan a la professió, per dialogar, compartir, rumiar projectes i fer-los possibles –i afegeix- ens diem Vacas perquè són uns animals femelles molt contundents i productius".

Alguns reptes per quan arribi el futur

A banda del citat problema del relleu generacional de l'associacionisme femení, segons s'extreu de les ponències

presentades al I Congrés d'Associacions de Dones de Catalunya, altres reptes serien incidir en el reconeixement social d'aquest associacionisme, en la disposició d'una infraestructura adequada i de suficients recursos econòmics i en combatre els perills de l'atomització, per tal de poder treballar en xarxa. Joana Gallego, professora a la UAB i membre de l'Associació de Dones Periodistes, també destacava a la seva ponència la importància de l'associacionisme femení com a eina de suport per augmentar la presència de dones en espais de poder i decisió, però remarcava la dificultat per a moltes dones per a compaginar l'associacionisme amb la seva vida diària.

Quant a la suposada pèrdua d'implantació del feminisme en les associacions, Marta Selva, presidenta de l'ICD, creu que "el concepte de feminisme ha estat molt malmès per la ideologia dominant, fent que no sigui ben entès per tothom; les associacions de dones desprenen un saber femení divers i sempre molt ric; qualsevol entitat de dones que es plantegi actuacions transformadores de la societat del seu entorn penso que és feminista, malgrat que no s'hi consideri". Verena Stolcke opina que "la major part dels grups de dones existeixen gràcies al feminisme i a les seves reivindicacions".

Finalment, per a Selva, "un dels principals reptes de l'associacionisme femení és activar el poder transformador de tot el saber femení que ha estat a l'espera, des de fa temps, per poder actuar transversalment a la societat". Seguint el to optimista, Stolcke assegura: "Ara estem molt ben organitzades, ja no estem al carrer; tampoc fem les grans manifestacions al carrer d'abans, però estem bé". Joana Gallego conclou la seva ponència pel Congrés de Tarragona amb una crida: "Ara més que mai és necessària la veu de les dones en la seva diversitat". ■

Elena Tarifa

L'Institut Català de la Dona impulsa un nou Consell Nacional de Dones de Catalunya

L'Institut Català de la Dona ha assumit el compromís de tenir en compte la xarxa associativa femenina com a interlocutora de les polítiques adreçades a les ciutadanes, ja que consideren que l'experiència i els sabers femenins són imprescindibles per tal de tirar endavant estratègies que permetin avançar en la implantació de les polítiques de dones dins el Govern de la Generalitat.

El repte de l'Institut Català de la Dona envers l'associacionisme femení tindria un objectiu final: fer-se ressò i impulsar les propostes i iniciatives dels grups i entitats de dones, vertaderes agents de cohesió social, de les quals les administracions de tots els nivells no es poden permetre el luxe de prescindir.

Amb el nou decret impulsat des del govern de la Generalitat es produeixen alguns canvis en el Consell Nacional de Dones de Catalunya. Primer, es dona la possi-

ibilitat d'ampliar la participació de les dones de Catalunya en aquest òrgan, que fins ara requeria que en formessin part només les entitats de dones legalment constituïdes amb un nombre de sòcies mínim. Amb el canvi, totes les entitats, grups, federacions, consells, xarxes de dones, etc., que estiguin registrades, independentment del nombre de sòcies, podran pertànyer al CNDC.

En segon lloc, es vol atendre i potenciar la distribució territorial equilibrada del moviment associatiu femení de Catalunya. Amb la creació de les Assemblees Territorials de Dones de Catalunya (ATDC) es pretén que el màxim d'entitats de dones de tots els territoris tinguin representació dins el CNDC. D'altra banda, també les competències del CNDC s'ampliaran per tal de planificar i impulsar polítiques transformadores.

E. T.

FOTO ESTHER SANROMÀ

“Cal fer visible i valorar tot aquest currículum ocult de les dones i projectar-lo com una experiència que ha de ser aprofitada per tota la societat”

Montse Cervera, activista del moviment feminista

No calen gaires explicacions: Montse Cervera és una presència quasi omnipresent des de fa molt temps al moviment associatiu de dones de Catalunya. Impulsora de l'espai de Ca la Dona i de DonesxDones i participant a CAPS, la Xarxa Feminista o al Centre Bonnemaïson, va començar a militar arran de les I Jornades Catalanes de la Dona, al 1976, i des de llavors no ha parat. Continua amb plena energia, com si els anys no comptessin.

- Quins han estat en els darrers anys els avenços o retrocessos en el món associatiu de les dones?

Quan vam començar hi havia moltes associacions de dones (totes teníem trenta anys menys) i es veien molt les reivindicacions al carrer, ja que partíem de zero i ho havíem de canviar tot. Ara, el que ha canviat és la mirada que tenim i la concepció del que vol dir ser feminista. Justament, des de Ca la Dona intentem donar valor a totes les dones que s'agrupen per qualsevol motiu, perquè en aquest procés es transformen a elles mateixes i projecten les seves accions al seu entorn. Tant se val que els hi sembli millor dir-se associació de dones i no feminista. Però, si mirem els canvis que s'han produït, tot han estat avenços. En aquest moment, més que retrocessos el que notem són els perills: pensar que ja tot està fet, la institucionalització dels missatges (amb el possible descafeïnament), el cansament... D'altra banda, hi ha més dones participant, encara que la manera de participar s'ha dispersat i és de formes molt diferents.

- Creus que hi ha suficient suport institucional al teixit associatiu de dones?

Cal dir que estem en un moment suau, de gran receptivitat i que s'ha de seguir en aquest camí de respectar els

ritmes i les propostes del moviment de dones sense apropiar-se-les ni desvirtuar-les. Tenim per això un terreny guanyat a través de dones feministes que estan a les institucions i amb les que mantenim una relació política. Però aquest camí no està exempt de contradiccions, ja que el conjunt de les institucions encara pateixen una estructura patriarcal que les regeix i domina, malgrat els darrers esforços de transversalitat.

- Quins són els principals reptes per a les associacions de dones a Catalunya ara per ara? Atreure les dones joves?

Cal donar visibilitat i valor a tot aquest currículum ocult de les dones i projectar-lo com una experiència que pot i ha de ser aprofitada per tota la societat. En això pensem avançar en la Gran Trobada de Dones l'any 2006, que s'està preparant des de la Xarxa Feminista. Les dones joves també estant agrupades, de vegades de manera informal, en espais sovint mixtos, a escoles, universitats, espais okupats, moviments socials diversos, on crec que el discurs feminista també ha arribat. El repte no és atreure-les, sinó considerar-les, tenir relacions amb elles, seguir el seu propi procés i trobar marcs de relació puntuals, estables. ■

E. T.

Els grups de dones a Tarragona, activitat i reflexió

A Tarragona i comarques, el creixement associatiu femení aglutinat en Grups de Dones ha estat un dels fenòmens més importants dels darreres anys, desenvolupant-se al seu entorn la major part de l'activitat cívica, l'intercanvi d'experiències, els debats formatius i la reflexió, per potenciar la sensibilització social. El repte és ara aconseguir el relleu generacional, renovar idees i persones que donin un nou impuls al moviment associatiu.

Hi ha 122 associacions repartides per tota l'extensió territorial, 45 pertanyen al Tarragonès, 40 al Baix Camp, 14 a l'Alt Camp, 9 al Priorat, 8 al Baix Penedès i 6 a la Conca de Barberà. La major part d'aquestes associacions estan formades per dones de diferents realitats socials, però amb problemàtiques semblants, aglutinades en Federacions que reuneixen un cop a l'any tots els grups per fer trobades encoratjadores, formatives i lúdiques.

dibuix, pintura a l'oli, esmalts, vidre emplomat, tall i confecció, ceràmica, enquadernació, jardineria i un llarg reguitzell de matèries que molt sovint dirigeix una de les associades, variant d'un lloc a altre, en intensitat i durada. Dins d'aquesta vessant podem incloure els 30 primers Grups de Dones de Tarragona i comarques que sense tenir cap ajut institucional van començar a caminar mogudes per un esperit innovador.

Fent camí amb les institucions

A finals de l'any 1988 es posa en funcionament a Tarragona ciutat, la comissió Interdepartamental de la Dona, per donar suport als col·lectius, tot i que no és fins l'any següent amb la creació d'una delegació de l'Institut Català de la Dona, (ICD), quan es comença a posar en evidència una sensibilització social més important al vol-

Marxa mundial a Tarragona contra la Pobresa i la Violència, octubre de 2000

Endinsant-nos en el món associatiu de Tarragona i comarques, deixant Tortosa i les Terres de l'Ebre per a una altra anàlisi, descobrim tres dimensions comunes que, com a un fil conductor, entrelliguen els Grups de Dones en aquesta zona: abans de les institucions, fent camí amb les institucions, un futur incert.

Abans de les institucions

Els primers col·lectius fundats (alguns d'ells amb més de 40 anys d'història com Dones de Reus i Comarques, de reconegut prestigi, que tancà portes el passat estiu), ho fan en solitari, per donar resposta a la necessitat d'aglutinar el moviment femení, de fer ressaltar el paper de la dona dins de la societat, de fer escoltar la seva veu, de mantenir les tradicions, els costums i la llengua. Es plantegen, en un primer moment, petites reunions al voltant d'un aprenentatge manual com pot ser el tapís, macramé, cuina, arts plàstiques, mitja, ganxet, estampació de roba,

tant de l'associacionisme femení que arriba fins els nostres dies. És just en aquest llarg període de més de 15 d'anys quan s'experimenta a Tarragona, l'increment espectacular dels Grups de Dones, concebuts amb diferents propostes de lleure, cultura, informació, denúncia i reivindicació.

Les associacions introdueixen a professorat titulat en els tallers, aconseguint en alguna de les formacions que s'imparteixen una titulació reconeguda, com és el cas de les tapisseries que estan acreditades per la Generalitat com a artesanes, amb possibilitat de crear un taller propi o dedicar-se a l'ensenyament de la matèria. Les conferències, els concursos de poesia, de literatura i les taules rodones al voltant de la temàtica social actual, confereix un aspecte més cultural als Grups de Dones, majoritàriament formats per mestresses de casa de mitjana edat, i dones amb la doble jornada laboral que s'apropen a l'associació per fer treballs manuals, o cercant un espai amical per

omplir la solitud de la síndrome del niu buit o la incomprensió familiar. Els concursos de truites, pastissos, i les excursions arreu de Catalunya donen una aire més lúdic a les associacions.

Les institucions ofereixen l'atenció directe a les dones, l'assessorament a les associacions, un servei d'atenció jurídic i psicològic, la coordinació de xerrades, un telèfon amb servei de 24 hores, alhora que ajuden a entrelligar les associacions que van descobrint la necessitat de fer pinya. Amb l'esperit de compartir inquietuds i experiències, es realitzen trobades anuals de tots els grups de la comarca on es posa a debat l'eix conductor que ha de treballar-se al llarg de tot el curs. Els temes triats són els més punyents del moment; dones immigrants, maltractaments, voluntariat... com és el cas del Baix Camp, o amb debats puntuals com al Tarragonès, que en la primera trobada realitzada a Salou el 1995, es creà la Federació de Grups de Dones, amb importants aportacions reivindicatives al voltant de la precarietat laboral, la igualtat salarial i el futur de les dones joves. També, esporàdicament i sense continuïtat en el temps, s'han realitzat alguna altra trobada més genèrica on tots els grups de dones, incloent-hi els veïnals, els empresarials i els polítics hi ha tingut cabuda, com és el cas del Congrés Nacional de Catalunya que es celebrà l'any 2003, a Tarragona.

Actualment, l'ideari de totes les associacions és gairebé el mateix, excepte en dues de concret: Do de pit, que potencia per damunt de tot la lactància materna, i ADHARA, associació contra la violència, amb atenció a dones maltractades i un telèfon de guàrdia 24 hores. Una de les associacions més antigues és la de l'Espluga del Francolí amb més de 25 anys d'història i 580 associades, només superada pel Grup de Dones de Torredembarra, que és la més nombrosa amb 612 associades i que conjuntament amb els tallers i els concursos ha fet dues intervencions socials i reivindicatives importants. El maig de 1999 sota el títol "Mirar el municipi amb ulls de dones", va realitzar una macro enquesta a les dones de Torredembarra per descobrir mancances i fer propostes concretes als responsables polítics afavorint un context d'igualtat d'oportunitats i de participació de les dones en la vida social, cultural, econòmica i política. La conseqüència immediata fou la creació de la Regidoria de la dona incorporant un pla municipal d'igualtat d'oportunitats, inexistent fins a les hores.

El mes d'octubre de l'any 2000 Grup de Dones de Torredembarra conjuntament amb la Federació d'Associació de veïns de Tarragona, el Grup de Recerca GRÈC de Universitat Rovira i Virgili, el col·lectiu d'estudiants i el d'immigrants van organitzar la marxa mundial a Tarragona contra la Pobresa i la Violència. Es redactà un manifest remarcant la feminització de la pobresa, ja que

les dones suposen el 70% de la població pobre del món tot i que som la meitat de la població mundial i realitzem els dos terços del treball (remunerat i no remunerat en total). Es va fer una manifestació pels principals carrers de Tarragona i es lliurà el manifest amb un miler de signatures al Delegat Territorial del Govern de la Generalitat.

Un futur incert

Fins ara s'ha reivindicat el paper de la dona, s'ha potenciat que la dona surti de casa, s'ha fomentat l'associacionisme i s'ha aconseguit la no discriminació de la dona, però el creixement dels col·lectius ha tocat sostre. Les noves generacions tenen més espais de lleure i reivindiquen paritat social, equiparació salarial amb els homes, plantejant-se (no sense dolor) la conciliació de la vida familiar i laboral, ser mares o ocupar un lloc important en la presa de decisions a l'empresa, la vida política, els

Col·laboració amb les dones de Burquina Faso

sous per les mestresses de casa... Des dels Grups de Dones cal trobar la fórmula que aglutini el servei que s'ha de seguir donant a les dones que fins ara han format els col·lectius i el que es plantegen les noves generacions. La difícil renovació dels càrrecs directius de les associacions, posa en evidència que les persones que van al davant deixen una petjada important i sovint dificulta la continuïtat dels col·lectius que, al no trobar la raó de ser, tanquen portes. Institucions i presidentes coincideixen en pronosticar que malgrat el gran esforç fet i les fites assolides, l'associacionisme femení, els Grups de Dones, han de trobar un nou impuls que les mantingui operatives o moriran poc a poc. ■

Núria Gómez Granés

La Federació Dones del Baix Llobregat

La gairebé cinquantena de grups de dones del Baix Llobregat no són formacions aïllades que han nascut com bolets, tenen una xarxa que els ajuda a coordinar-se entre sí, i és la Federació de Dones del Baix Llobregat, que aplega 21 poblacions.

La Federació ha fet accions importants, com el Primer Congrés de Dones del Baix Llobregat, celebrat els dies 1 i 2 de març del 2000, que va reunir a 2.000 dones, i va treure conclusions importants amb propostes específiques, perquè el Congrés es con-

Oferint material del Congrés

vertís en una eina pràctica. Es destaca la prevenció i la formació per fer front als problemes que afecten les dones. També l'atenció a les persones que tenen cura dels malalts i la gent gran, que acostumen a ser dones. El treball en xarxa que ja s'està aplicant en la problemàtica de la violència de gènere, i també comptar amb un enfocament comunitari per abordar aquests problemes socials. Una altra de les conclusions és la creació d'un Observatori per a la Igualtat de Gènere, que sigui un baròmetre dels avenços que es fan. També el Congrés va aprovar impulsar els Consells de Dones en els municipis on encara no estant constituïts, com òrgans representatius de les problemàtiques més urgents. Especial atenció donen als mitjans de comunicació, i així es fan reculls de premsa que serveixen després per treballar notícies que les afecten.

Si el Baix Llobregat va ser una comarca lluitadora del moviment obrer, ara és un pol de la lluita per a la igualtat entre dones i homes. ■

Montserrat Puig

Primer Congrés de Dones del Baix Llobregat

Àmbit de treball de les associacions

Àmbits culturals	Nombre d'associacions
Cultural	367
Educació	187
Jurídica	96
Lleure	286
Medi Ambient	83
Planificació Familiar	41
Salut	192
Social Immigració	78
Social Violència de gènere	125
Social Solidaritat i Cooperació Internacional	114
Social Altres	56
Treball	71

Lleida, formació i entreteniment

Les terres de Lleida compten amb 143 entitats i associacions en les quals les dones en són les protagonistes. La majoria d'elles estan pensades per ser un punt de trobada lúdic on les seves sòcies trobin eines per a l'entreteniment i també per a la formació i el reciclatge. Cursets, tallers, conferències o excursions estan dins l'ordre del dia en les activitats que es poden trobar en la majoria d'aquestes entitats, que han de fer un esforç continuat de renovació buscant nous pols d'atracció si no volen veure perillar el seu futur. I és que moltes d'elles ja fa anys, dècades, que funcionen i això es tradueix en el fet que cada cop més l'envelliment de les seves associades i la manca de saba jove posa traves al seu creixement i, fins i tot, al seu manteniment.

Però a banda d'aquest tipus d'entitat, que podríem definir com més lúdica, també trobem a Lleida associacions nascudes amb un objectiu concret i molt específic. És el cas de l'Associació per a la Promoció de la Dona Immigrant, que busca formar aquest col·lectiu per fer més fàcil la seva integració; el de l'Associació Lleidatana Pro Lactància, pensada per donar suport i aconsellar a les mares que alletin els seus nadons; o el de l'Associació de Dones Intervingudes de mama, de Lleida, nascuda per reunir i assessorar tant a nivell sanitari com psicològic les dones que han passat per aquesta traumàtica experiència. També cal destacar en aquest sentit, l'Associació d'Emprenedores i Empresàries de Lleida, nascuda al 2001 amb la fita de detectar els obstacles de la dona al món empresarial per tal de posar-hi solucions i la voluntat d'aconseguir representació de la dona en totes les patronals, un objectiu que ja s'ha assolit, segons remarca la seva presidenta, Carme Escarp. Ara treballen en un projecte, pioner a Catalunya i que ha d'estar enllestit el 2007, per trobar solucions dins les empreses privades per tal de conciliar vida familiar i laboral. La finalitat és donar arguments al Govern autonòmic i al Govern central per tal que tirin endavant una llei que faci viable aquesta conciliació.

Albada: 15 anys i 800 associades

Aquest tipus d'associacions més específiques són una minoria a les terres de Lleida. Les més habituals són les altres, les pensades per dones que volen trobar a través de l'entreteniment una formació que les ajudi a estar al dia. Un exemple n'és l'Associació de Dones del Pla d'Urgell Albada, que té la seva seu a la capital de la comarca, Mollerussa. Ara compliran els 15 anys de vida i han arribat a ser 800 associades. "Ara som una mica més de 700", diu la seva presidenta, Carme Tantull. "I és que primer només érem nosaltres, però ara gairebé tots els pobles del voltant compten amb la seva pròpia entitat i això ha fet que hi haguessin baixes, perquè, és clar, sempre és més còmode no moure's del poble -afegeix- encara que sempre n'hi ha que prefereixen venir a Mollerussa, perquè després aprofiten per anar de compres o

a prendre un cafè. A la capital hi ha més alternatives que no al poble".

Tot i aquestes contades baixes, Tantull està contenta. I és que han aconseguit atraure gent jove i això els garanteix el futur. I ho han aconseguit gràcies a l'extens i variat programa d'activitats que inclou, a banda de les nombroses xerrades sobre temes diversos i dels variats viatges culturals i d'esbarjo que organitzen, tallers i cursets per a tot tipus de públic, femení, és clar. A banda de la punta al coixí, el macramé, la

FOTO SILVIA TORRES

Carme Tantull, presidenta de l'Associació de Dones del Pla d'Urgell Albada

ceràmica o la pintura a l'oli, Albada també programa cursos d'anglès o informàtica, i fins i tot, de comptabilitat. Així s'asseguren públic jove en la trentena o la quarantena, públic que ha de garantir la continuïtat de la seva tasca social.

Es tracta d'una tasca vital per a la ciutat, ja que també contribueix a crear identitat. Ho fan a través d'un ampli programa d'activitats pensades, no només per les seves sòcies, sinó per a gaudi de tots els vilatans, en general. En són algunes d'aquestes, l'organització d'una trobada de puntaires anual que reuneix més de mil dones o els actes de celebració del Dia Internacional de la Dona, així com també actes puntuals de caire benèfic, com els relacionats amb la Marató de TV3 o la Lliga contra el Càncer.

Però, a banda d'atraure saba jove, hi ha un altre fenomen que ha d'ajudar a assegurar el futur d'aquesta mena d'entitats. Albada ja l'ha tastat. És el fenomen de la immigració. Tantull ens ho explica, però, amb la boca petita: "Sí, ara tenim entre les nostres associades dones immigrants. Però no ho semblen". Es refereix a dones immigrants dels Països de l'Est i és que aquest és també un dels camins que se'ls obre per a la seva integració a la ciutat. Caldrà veure si a la llarga també serà una esclatxa per a la integració dels col·lectius de dones africanes o xineses. Una esclatxa diferent, i molt, de la que poden oferir, per exemple, entitats com l'Associació per a la Promoció de la Dona Immigrant, que abans destacàvem. El futur, a curt termini, ho aclarirà. ■

Les terres de l'Ebre: dues propostes ben diferents

La Unió de Mestresses i Unió de Consumidors (UNAE) és l'associació de dones més antiga i més nombrosa de Tortosa, totalment independent, sense ànim de lucre i apolítica. Si bé des de la seva fundació ençà hi han passat 583 associades, en l'actualitat són 350 sòcies, que tenen entre 30 i 85 anys.

Va ser fundada l'any 1969 per una dotzena de dones, que en un principi li van dir Unión de Mujeres de Hogar. La iniciativa va sorgir per tal que les dones de Tortosa tinguessin un lloc on anar a esbargir-se i distreure's. Es feien tallers de labors, pintura, ceràmica, classes d'idiomes, serveis de cangurs, també s'organitzaven conferències i, a més, l'associació participava en totes les activitats que es feien a la ciutat.

Avui, la idea és la mateixa: contribuir al desenvolupament de les dones i per assolir l'objectiu es fan cursos alimentaris, jornades sobre l'ús d'energia, xerrades de temes d'interès actuals, classes de teatre, gimnàstica, excursions culturals, ioga, etc.

L'associació s'autofinança i no rep ajuts per part de les administracions. Per moltes dones de l'associació, a part de ser un lloc on realitzar activitats, excursions, etc., és una injecció de vida en què l'associació aporta les ganes, la vitalitat, l'amistat, l'ajuda... per fer coses, compartir idees, desconnectar, carregar piles i per a qualsevol necessitat de les associades.

Amb uns altres objectius, l'Associació de dones per la Igualtat de Gènere i el Benestar, BIDA, és una associació alternativa de dones que impulsa processos de desenvolupament humà integral amb el fi de contribuir a l'eliminació de la subordinació i la discriminació de les dones.

La seva finalitat és lluitar contra les desigualtats de gènere existents al territori, així com elaborar i posar en funcionament projectes de prevenció, formació i inserció sociolaboral; assessorar i gestionar recursos d'empreses públiques i privades; detectar i atendre situacions de desigualtat de gènere; i potenciar projectes de prevenció contra la violència infantil, adolescent i de dones.

Bida neix arran de les inquietuds i la sensibilització d'un grup de dones per col·laborar en la millora de les condicions psicosociofamiliars de les dones de les terres de l'Ebre, i estan constituïdes com a ONG sense finalitat de lucre. Com que l'associació també té per objecte potenciar projectes de cooperació internacional per al desenvolupament, mantenen una estreta col·laboració amb el Centre de dones Xochilt-Acalt del Departament de León, a Nicaragua. ■

Esther Sanromà

FOTO ESTHER SANROMÀ

Grup de dones de la Unió de Mestresses i Unió de Consumidors (UNAE), Tortosa, novembre de 2004

Girona, diversitat d'interessos i d'objectius

L'associacionisme de dones a les comarques gironines té una salut de ferro: a totes les seves comarques hi ha alguna agrupació de dones activa, solidària i molt compromesa, en alguns casos des de fa més de 12 anys.

El Gironès és la comarca amb més nombre d'associacions i, per això, resulta senzill trobar grups feministes, més reivindicatius, i agrupacions de dones amb una vocació més lúdica. Entre les primeres, per exemple, hi ha l'Associació Gironina d'Empresàries (AGE), fundada l'any 1994 i amb representació a tot el territori provincial, la finalitat de la qual és la promoció de la dona com a empresària, directiva o professional i la lluita contra les diferències en el treball; el Grup de Lesbianes de Girona (GLG) que, d'ençà del 1996, treballa per a l'alliberament sexual, a banda d'ocupar-se d'altres qüestions com ara la violència contra les dones; o el Yamari Kafo, que començà a funcionar el 1992, i que és tot un exemple de lluita contra la discriminació de la dona i d'integració, ja que de les seves 104 sòcies, 102 pertanyen a col·lectius immigrants, majoritàriament de procedència subsahariana, que s'han unit per posar fi a la mutilació genital femenina. Llevat de casos com aquests, però, la majoria d'associacions de dones a les comarques gironines es defineix per la seva heterogeneïtat, ja que si alguna cosa les caracteritza és justament la seva diversitat d'interessos i d'activitats. Així, tot i l'existència d'associacions de tarannà bàsicament lúdic com la més recent, però activíssima, La Cata, que des de l'any passat organitza tota mena de tallers, cursos i xerrades, gairebé totes les associacions d'aquestes comarques uneixen

aquesta vessant a una altra de caire més social i, fins i tot en alguns casos, més reivindicativa.

Aquest fet es percep sobretot quan anem a altres comarques gironines, que compten amb un menor nombre d'associacions. Al Pla de l'Estany trobem, per exemple, l'Associació Ateneu Obert de la Dona, que des del 1995 organitza tallers, xerrades i debats, però que ofereix també una comissió d'ajuda, assistida per una advocada i una psicòloga per a casos de separacions i maltractaments. Cal dir també que les activitats més lúdiques que organitza aquesta associació volen ser una mica diferents: "Volem treure les dones de la cuina". Amb aquest objectiu ofereixen cursos d'idiomes, d'arts aplicades o d'escriptura creativa, i activitats adreçades al col·lectiu de dones immigrants, com ara grups de conversa en català i castellà i sortides culturals. Un caràcter molt semblant té l'Associació de Dones de Ripoll, fundada el 1992 i que compta actualment amb 245 sòcies. Com elles reconeixen: "Fem de tot", des d'activitats més reivindicatives, com ara campanyes de recollida de signatures contra la violència de gènere, informació sobre l'ús del burka, la pena de mort de dones o l'actual sistema de les pensions de viudat; sortides i cursets; tallers de reparacions bàsiques de la llar i del cotxe; i, amb la col·laboració de l'ICD, assessoren dones en qüestions legals i psicològiques, fins al punt d'acompanyar-ne alguna, si cal, a posar una denúncia. Aquests dos exemples defineixen de manera més o menys aproximada el funcionament de la majoria de les associacions de la resta de comarques gironines. ■

Lara Vilà

Marta Latorre, membre de la Xarxa de Dones contra la Violència i per a la Igualtat de les Comarques Gironines

Malgrat no ser de les organitzacions més antigues, la Xarxa és, sens dubte, la més combativa en la lluita per la igualtat i contra els maltractaments. Obertament feminista, segons Marta Latorre, la seva funció és "donar informació a les dones i empenyar l'administració", i afegeix amb molta ironia: "Som com una mosca collonera". La seva activitat

única i principal és "de militància política" i el seu objectiu és aconseguir de l'administració la dotació de recursos destinats a donar suport a les dones: "Nosaltres no paguem cap professional ni som un voluntariat. Estem per optimitzar els recursos públics." En aquest sentit, reconeix, malgrat haver passat "10 anys de sequera", que l'Ajuntament treballa cada vegada més en temes d'igualtat. "A mesura que augmenten els serveis públics ens vénen menys dones maltractades", assegura. Una de les seves primeres victòries va ser aconseguir la creació de la Casa d'Acollida: "No podia ser que a Girona no hi hagués una casa d'acollida. Vàrem començar fent xerrades i recollint signatures arreu de les comarques gironines", ens diu Latorre. "Després les vàrem portar al Parlament i ens vàrem reunir amb tots els grups parlamentaris". A banda de l'apartat més polític, la Xarxa treballa sobretot en l'àmbit de la formació: "Cal intervenir en inversió, però hi ha altres coses: treballar en l'educació, en la formació de rols". Amb aquest objectiu han creat uns tallers de prevenció, que consisteixen en fer xerrades en els instituts o en les escoles d'adults, adreçades únicament a dones. "Els maltractaments són també un problema social i som les dones les que reproduïm els rols socials. Per això, n'hauríem de dir tallers per a la dignitat", assegura tot assenyalant que és un dels motius pels quals només treballen amb dones. "Per damunt de tot, hem de ser persones. No hi ha virtuts femenines", afirma. ■

L. V.

Debat a l'entorn de la Carta Magna europea

El passat 29 d'octubre els caps d'Estat i de Govern de la Unió Europea van signar a Roma el Tractat pel qual s'institueix una Constitució Europea. Espanya serà el primer país de la UE que la ratificarà mitjançant referèndum el proper 20 de febrer. Des de la nostra revista hem volgut conèixer l'opinió d'algunes dones sobre aquest tema.

Per **Alicia Oliver – María José Ruiz Fité**

- 1. Ens interessa a les dones votar la Constitució?**
- 2. La Constitució Europea millorarà les nostres vides com a dones, com a ciutadanes? Pot ser un bon punt de sortida?**
- 3. El text constitucional té algunes mancances referent les qüestions de gènere? Si és així, quines són?**

PEL SÍ

Mª Àngels Espuny, membre d'ICV

1. Penso que votar és un deure que tenim totes les dones, i tots els homes, per demostrar que volem participar i volem ser protagonistes als llocs on es decideixen coses, com a dones, com a ciutadanes. I a la UE, de la qual formem part, es decideixen moltes coses que ens afecten; coses que després han d'aplicar obligatòriament els governs dels Estats. Per tant: votar? És clar que sí. Però, abans informem-nos i reclamem de les organitzacions feministes que informin, que expliquin i que facin conèixer al gran món de les dones (no només el món tancat i reduït de les dones conscienciades i militants) què és això de la Constitució Europea.

2. Per a mi, aquest projecte de Constitució Europea ens dota a tots, homes i dones, de més instruments per continuar avançant en la millora de les nostres vides. Com tots els textos constitucionals, el que importa és, primer, la seva lletra, i, segon, el desenvolupament concret que en fem, el qual dependrà de tots nosaltres. Però el text ja està escrit. I, per mi, el text de la Constitució Europea no és només un petit pas endavant, sinó un pas qualitativament superior. Qui pot dir que el text sigui pitjor o igual que els anteriors? El text no té moltes més coses avançades en tema de drets de participació, de drets fonamentals, de drets culturals, de més poder decisor per al Parlament Europeu, i moltes

més? Cal, sobretot, estar disposades, les dones, a utilitzar aquestes noves eines. I a utilitzar-les ja des d'ara. La igualtat home-dona està clarament reconeguda, i, gràcies a la lluita tenaç de moltes organitzacions de dones (començant per la Comissió de la Dona del Parlament Europeu), està escrita als primers capítols de la Constitució Europea, el dels valors de la UE i el dels objectius. Dependrà de nosaltres que el text escrit es compleixi i que es desenvolupi en el dia a dia.

3. És evident que si nosaltres haguéssim escrit el text l'hauríem redactat de forma diferent. Això val per a les dones i per a molts altres col·lectius. Però aquest no és el tema, perquè, per poc que pensem, entenem que som 25 països, 19 dels quals amb governs conservadors, i que hem de treballar en aquest context, ens agradi o no ens agradi, i és en aquest context que hem de veure si el text que se'ns proposa és vàlid o no. Pensar en una altra realitat és una quimera. La pregunta que ens hem de fer és si, en el redactat a què s'ha arribat, trobem algun argument, algun impediment, alguna traba o alguna limitació a les nostres reivindicacions. La meua resposta és que no. Podem avançar amb aquest text en les nostres reivindicacions? Jo crec que sí, si és que ho volem fer.

PEL NO

Àngels Torras, membre de l'Executiu Nacional d'Unió de Dones d'Unió Democràtica de Catalunya (UDC)

1. Ens interessa i molt. Tenim la possibilitat d'expressar la nostra opinió sobre el Tractat pel qual s'institueix una Constitució Europea, i ho fem, mitjançant un referèndum promogut voluntàriament pel Govern de l'Estat, és doncs, una bona oportunitat de participar en la construcció de la Unió Europea. I la nostra veu, ha de ser: No. Dir no a aquest Tractat, no és, de cap manera, dir no a la Unió Europea. Ans al contrari. Això ho hem de tenir clar. Si volem una Europa dels pobles, solidària, participativa, que defensi el drets fonamentals de la ciutadania europea com a gènesis del seu futur i cohesió... aquesta no és la nostra Constitució. En aquesta Constitució no hi som representades. Totes nosaltres som conscients de l'esforç esmerçat en definir una Europa comú, més enllà dels interessos econòmics, ara doncs, davant d'una proposta de Constitució Europea val la pena fer-ho bé.

2. Sincerament, hem d'anar més enllà d'aquesta Constitució Europea. Si ens quedem en el marc normatiu

que ens ofereix, les expectatives de millora son minses. L'avenç en polítiques d'igualtat d'oportunitats, de lluita contra la violència de gènere...ha de ser un compromís de totes i de tots. La millora de condicions de vida social i laboral de la dona ha passar justament, per entendre que, aquest guany, és per a tots en general i que reverteix, directament, en la consolidació d'una societat més sana.

3. Hem de tenir present que aquest Tractat, que deroga part dels tractats i actes anteriors, serà l'únic text normatiu que regularà el funcionament de la Unió Europea. Doncs, bé, tal i com queda definit el text final, la incidència en polítiques de gènere dirigides a la millora i foment de la igualtat d'oportunitats home-dona, és nul·la. Les qüestions de gènere continuen estan sota el concepte de "no discriminació per raons de sexe" en l'apartat de valors i drets fonamentals, que han d'inspirar, d'alguna manera, les 14 polítiques de la Unió Europea.

PEL NO

Carme Murias, membre de Dones per una altra Europa

1. Sí que ens interessa votar i votar que NO, ja que les dones necessitem una Constitució Europea que reculli una visió de gènere, i que contribueixi a fer realitat la igualtat de drets i l'eliminació de la discriminació i l'explotació de les dones. El text d'aquest projecte, consta de 300 pàgines i només en dedica 20 a la Carta i 6 a temes d'ocupació i drets socials. I la resta? doncs parla d'un sistema econòmic que permet l'economia de mercat i lliure competència, legitimant l'ultraliberalisme econòmic.

2. Nosaltres pensem que no, encara que utilitza paraules que ens sonen bé com democràcia, igualtat entre homes i dones, pau... En el tercer capítol hi trobem el nucli dur d'aquest projecte de constitució, que és: constitucionalitzar les polítiques neoliberals, és a dir, el lliure mercat, les polítiques de dèficit zero, d'autonomia del Banc Central Europeu, les privatitzacions dels serveis públics, la manca d'un dret social europeu i la no armonització fiscal amb el conseqüent *dumping*, tot això afectarà de manera fonamental la vida de les dones i farà que resulti impossible posar en marxa polítiques actives per fer realitat les bones paraules.

3. El projecte de Constitució va començar no reconeixent com a valor fundacional la igualtat entre dones i homes. Gràcies a la mobilització dels moviments feministes (Assemblea de París del Fòrum Social Europeu 2003) ara es reconeix, formalment, aquest valor. Però degut al que hem explicat abans, seran només bones paraules, perquè no hi haurà recursos per fer realitat aquesta igualtat. D'altra banda, la Constitució parla del dret de la família i no diu res de la violència contra les dones, ni del dret a decidir sobre el propi cos, ni l'opció sexual o l'avortament. Tampoc reconeix el dret de ciutadania a les persones que viuen en territori europeu. La demanda feminista sobre el dret d'asil per a les dones víctimes de la violència sexista tampoc és recull.

L'Europa que dissenya aquesta Constitució és una Europa militarista que sanciona la guerra preventiva i que ignora tot el treball i les propostes feministes en aquest tema. En fi, una Europa amb un fort dèficit democràtic, una Europa neoliberal, patriarcal, militarista, que a més a més es blinda, ja que per a modificar-la cal la unanimitat dels 25 estats membres.

PEL SÍ

Teresa Freixes, Catedràtica de Dret Constitucional de la UAB

1. Per tal de contestar aquesta pregunta cal explicar primer les regulacions de la Constitució Europea en relació amb la igualtat entre les dones i els homes i les que s'hi relacionen i, a més a més, comparar-les amb les que es contenen en les Constitucions dels Estats membres. En relació directa amb la igualtat, la Constitució Europea conté les regulacions més concretes i avançades de tot el Dret Constitucional, ja que manté totes les regulacions que ja tenim en el Dret Comunitari i que tant ens han ajudat a les dones, sobretot en el Sud d'Europa, i millora l'estàndard general que fins ara ha tingut la igualtat. Així, la igualtat entre les dones i els homes en tots els àmbits hi queda configurada com un dret fonamental incloent les accions positives, es manté la prohibició de qualsevol discriminació per raó de sexe o d'orientació sexual, queda garantida la igualtat salarial per treballs d'igual valor i les accions positives dins l'àmbit professional, també el reforçament de la igualtat en el món laboral i la conciliació de la vida professional i familiar així com la protecció a la maternitat i els permisos parentals per naixement o adopció d'infants. També cal dir que la Constitució manté la transversalitat, que ha d'estar present en totes les polítiques públiques, des de les d'aplicació dels fons estructurals a les de cooperació al desenvolupament, passant per les polítiques socials o de medi ambient. A més, la inclusió de la igualtat en l'art. 2 de la Constitució Europea, que conté els valors de la Unió que els Estats han de promoure (el seu incompliment pot comportar, fins i tot, l'expulsió de la pròpia Unió) reforça la funció que la igualtat entre les dones i els homes complirà en la nova Europa constitucional un cop la Constitució entri en vigor. D'altra part, la incorporació de la Carta dels Drets Fonamentals a la Constitució, la regulació que fa respecte dels drets econòmics i socials i la remissió a la Carta Social europea, a la Carta comunitària dels drets socials fonamentals dels treballadors i a d'altres textos internacionals, ha de servir per a garantir la base social i econòmica que precisen les polítiques d'igualtat.

Si comparem aquestes regulacions amb les de les constitucions dels Estats membres, veurem que no n'hi ha cap que presenti unes mesures tan complertes com les de la Constitució europea i això les dones ho han de saber

2. Com totes les constitucions, l'europea necessitarà una interpretació, una aplicació i un desenvolupament. En aquest punt, totes les persones que estem per a la igualtat hem d'estar vigilants, ja que tots sabem que les normes poden tenir diverses interpretacions i que l'aplicació i el desenvolupament dels continguts constitu-

nals pot ser més o menys ràpid o pertinent. Caldrà estar a l'aguait d'aquesta qüestió, ja que la Constitució conté una molt bona base que no es pot deixar diluir en el temps ni en l'espai. Les institucions europees, els governs i parlaments nacionals i les regions o comunitats o els ens locals (en aplicació del principi de subsidiaritat), són cridats a dur a terme el desenvolupament de les previsions constitucionals. La societat civil hi té també un paper a jugar, molt més gran ara que la Constitució Europea, en regular la democràcia participativa, atribueix a les organitzacions socials un paper de consulta i interlocució en les matèries que li siguin properes. Cal conèixer les possibilitats que ens dona la Constitució i aprofitar-les en el bon desenvolupament del principi de ciutadania. D'aquesta manera aconseguirem, no només més igualtat, sinó un molt més bon govern i una societat més justa i més democràtica.

3. Ja en les negociacions del Tractat d'Amsterdam es va intentar que la igualtat entre les dones i els homes no es regulés només amb clàusules genèriques, sinó que es detallessin els drets de les dones en un títol específic. Això mateix es va demanar, també sense èxit, durant l'elaboració de la Carta dels Drets Fonamentals. I aquesta reivindicació, amb l'afegit d'una referència explícita a la violència de gènere, s'ha mantingut en l'actual procés de constitucionalització, sense que tampoc s'hagi pogut aconseguir. Això no vol dir que la Constitució no doni cobertura jurídica a aquests drets però si s'haguessin inclòs tindríem una base jurídica específica i més clara per iniciar el desenvolupament de la Constitució.

Una versió més extensa la podreu trobar als webs:

www.mujaeresperiodistas.org

i www.adpc.cc

Informació sobre les activitats del Parlament Europeu:
www.europarl.es / www.europarl.eu.int

**PER CONÈIXER
EL VALOR DE LA
SEGURETAT,
POSA'T AL LLOC
DE QUI TREBALLA.**

Com a empresària saps quines són les teves obligacions i quins són els drets i deures dels teus treballadors/es. Posat al seu lloc. La prevenció és una bona inversió.

 a la feina cap risc

Quina responsabilitat tenen en els programes

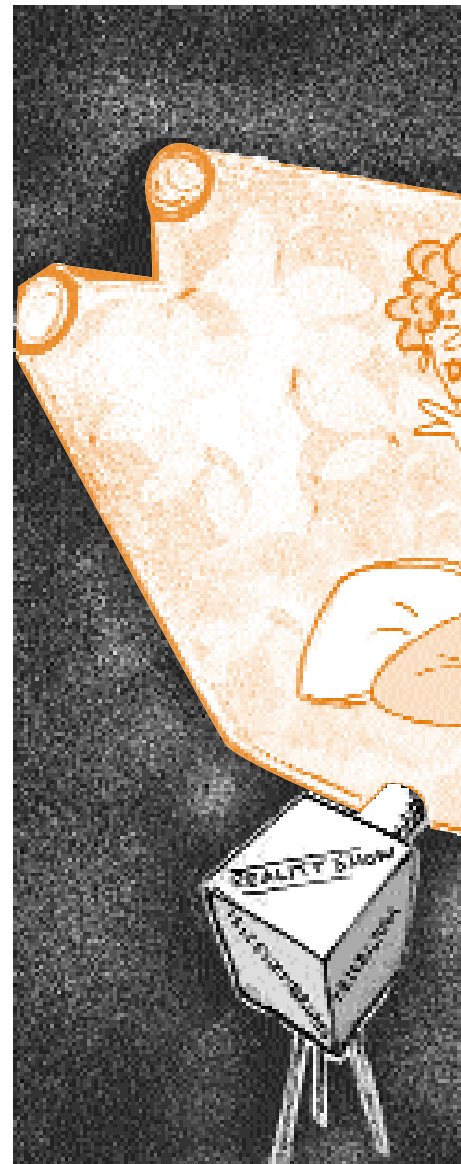
Anem en el mateix vaixell

Per Joana Gallego

Si jo hagués contestat aquesta pregunta fa uns anys ben segur que hauria dit que les dones periodistes tenen molta responsabilitat en què hi hagi programes d'aquesta mena. Hauria malparlat contra l'existència d'aquests productes i, potser hauria anomenat *botifleres* a totes les periodistes que hi haguessin participat. Hauria estat molt més radical en les meves opinions, tot el qual pot indicar dues coses: que m'he tornat més tolerant (menys radical, si voleu) o que les coses són sempre més difícils del que ens imaginem.

Avui per avui la meva resposta és que les periodistes no tenen ni més ni menys responsabilitat que els homes periodistes. Qui ens ho havia de dir que els homes eren tant o més tafaners que les dones! Que tots, empreses, periodistes (o comentaristes) i públic estem pujats al mateix vaixell, i que no hi ha productes socials -i encara més, si tenen tant d'èxit-, que no estiguin avalats per la mateixa societat que els produeix. La nostra societat és frívola, instal·lada en valors efímers com són els diners, el consumisme i l'hedonisme; està allunyada de tot el que representi esforç, vàlua, constància o sacrifici, paraules que avui dia ningú no entèn.

Clar que les empreses tenen la seva quota de responsabilitat i haurien de pensar en fórmules dignes, populars, divertides i rendibles. Que els professionals de debò s'haurien de replantejar la seva participació en segons quins programes pels quals no es necessita ser periodista. Però acabaríem així amb aquests productes? Què demanem? Que hi hagi una llei que digui el què cal fer? La censura potser? El públic té moltes altres opcions -fins i tot la de no veure la televisió- que us asseguro que es poden dur a terme. La gent també té la seva part de responsabilitat; excepte si pensem que l'audiència és una massa sense criteri ni possibilitats de discernir entre el que val la pena i el que no. Però, posats en aquesta hipòtesi, per què ens interessa tant protegir-la? Per mi com si rebenta. ■

enen les periodistes ames de 'telescombraria'?

Il·lustració **Elisabet Medina Bombardó**

Telebrossa **per a dones**

Per **Margarita Rivière**

Gairebé tres hores diàries 'per càpita' davant d'un televisor: aquesta és l'estadística a Espanya. La telebrossa és l'estrella de la programació però ningú no es reclama espectador d'aquests programes que converteixen el país en un pati de veïns ensucrat. Famosets, sensacions, equívocs, estultícia, judicis de valor, fantasies, banalitats encobreixen un missatge moral de bons i de dolents, de revenges, mentides i passions mesquines. L'èxit puja quan l'escàndol assoleix el seu objectiu: deixar atònit el telespectador i estimular el moralisme barat. ¡Esquincem-nos les vestidures! s'escolta insistentment: ¡suprimim la telebrossa! ¡Que l'Estat intervingui!

No sóc addicta a aquest gènere, que, com el western, té el major interès sociològic: explica millor que res la hipocresia que ens envolta aquí i ara. Però ¡aquesta mania de matar el missatge! Els mateixos que clamen contra la telebrossa són incapaços d'apreciar que ningú no obliga a veure-la. Apagar la 'tele' és un gest que està a les nostres mans: aquest és el nostre poder, únic i exclusiu.

El mateix succeeix amb la premsa del cor: pot deixar de comprar-se. En ambdós casos sembla ser que la major clientela és femenina. En ambdós casos, moltes dones intervenen en la programació i en la producció. El 'marujeo' espanyol és l'equivalent del sensacionalista en altres llocs. La tafaneria ven: és un negoci que té públic. Per això existeix. Que passaria si les dones deixessin d'encoratjar-lo? Això sí que seria una revolució. Qui s'atreveix? ■

Llibre Blanc dels i les periodistes a Catalunya

En minoria a la professió

La suposada feminització del periodisme és només una percepció que no es correspon gaire amb el que passa a la realitat, ja que les dones són només un 37% del conjunt de periodistes

Per: **Maria José Cantón**

Una de les principals conclusions del *Llibre Blanc de la Professió Periodística a Catalunya*, encarregat pel Col·legi de Periodistes a la Facultat de Ciències de la Comunicació de la UAB, assenyala la dificultat de les dones per accedir a la professió. Aquest Llibre Blanc consta d'una investigació quantitativa, coordinada pel professor Pere Soler, i una altra de qualitativa, que ha dirigit el professor Jaume Soriano. El passat 21 d'octubre va tenir lloc la presentació als mitjans de la *Radiografia prèvia al Llibre Blanc*, a càrrec de Núria Ribó i amb la presència dels dos directors de la recerca. Ribó va anunciar l'edició definitiva del Llibre Blanc, una versió reduïda amb les dues recerques integrades, pel proper

gener, encara que la Radiografia ja es pot consultar a la pàgina web del Col·legi de Periodistes de Catalunya.

Només el 18% de directives

La recerca quantitativa s'ha elaborat a partir d'enquestes a 420 periodistes amb un exhaustiu qüestionari. Les conclusions més interessants en relació a la situació de les dones en l'àmbit del periodisme fan referència a la discriminació que pateixen. De fet, el 63% dels enquestats, homes i dones, creu que existeix discriminació de gènere a la professió. Això es manifesta al salari que perceben homes i dones o a l'accés a càrrecs de responsabilitat. Gairebé el 76% dels enquestats afirmen que en nivells pro-

Cinquena trobada de AMECO dones de la comunicació

L'Associació premia la periodista Soledad Gallego-Díaz per la seva trajectòria professional

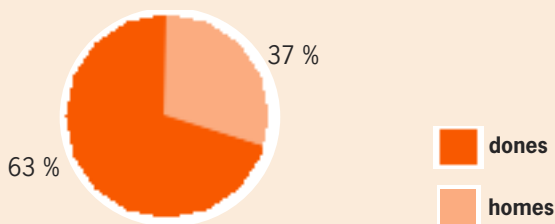
Per: **Joana Gallego**

AMECO, l'Associació de Dones de la Comunicació de Madrid, va celebrar el passat dia 5 de novembre la Cinquena Trobada Internacional de professionals de la comunicació. En el transcurs de la Jornada, l'Associació va lliurar a Soledad Gallego-Díaz el premi AMECO "per la seva trajectòria professional i el compromís que sempre ha mantingut amb les dones".

La jornada va constar de tres taules rodones, dues amb docents universitàries que van tractar el tema dels mitjans, i la tercera amb professionals que

desenvolupen la seva activitat comunicativa a Internet.

Pilar López Díez va obrir la jornada amb una ponència titulada "La construcció del gènere en els mitjans de comunicació", que va fer un llarg recorregut teòric sobre els conceptes i els significats. Natàlia Fernández, autora del llibre *Representación de la violencia en los medios de comunicación*, va centrar la seva intervenció en "Imatges que fereixen. Ferides per les imatges" i Joana Gallego, Professora de la UAB i

Accés a la professió**Formació acadèmica**

professionals equivalents, les dones guanyen menys per la seva feina. S'ha observat també que mentre el 44% de les dones són redactores (davant un 26% d'homes), només un 18% de dones són directives davant el 30% d'homes.

Des de l'ètica a les condicions laborals

La investigació qualitativa es basa en entrevistes en profunditat a 30 periodistes, de premsa diària i no diària, ràdio, televisió, gabinets i agències de notícies, de diferents edats i de tot Catalunya. Els temes tractats en aquestes converses van des de l'ètica i els valors de la professió, a les condicions laborals, la identitat professional, el paper de la tecnologia en la feina o la situació de les dones periodistes. En aquest sentit, s'ha detectat un salt molt notable entre la majoritària presència femenina a les facultats de Comunicació des de fa anys (actualment és del 70%) i a la professió, on les xifres s'inverteixen: hi ha un 37% de dones periodistes exercint, davant un 63% d'homes. Molts entrevistats, la majoria dones, expliquen aquest fenomen pel masclisme imperant a la societat, i encara més a les redac-

cions dels mitjans. Malgrat tot, el gran problema que assenyalen els i les entrevistades fa referència a l'absència de dones en càrrecs directius, encara que les dones periodistes destaquen d'altres formes de discriminació com sous més baixos per feines equivalents o diferències que les perjudiquen a l'hora de repartir tasques o assignar temes. En canvi, no s'ha relacionat la precarietat laboral amb l'augment de dones a la professió en els últims 25 anys, sinó que més aviat es vincula amb l'edat.

Un problema que detecten totes les dones, però només una minúscula part dels homes, fa referència a la compatibilització de la feina amb la vida privada. "El periodisme no té horaris", diuen les periodistes i no deixa temps per la parella, les amistats, les aficions... i això resulta més evident encara amb els fills. Les dones entrevistades no tenen una solució per aquest problema, sinó que cadascuna s'ha de buscar la seva per tal de mantenir algun tipus d'equilibri entre la vessant personal i la professional. En general, s'aconsegueix un equilibri precari mitjançant renúncies a totes dues bandes. ■

membre de l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya, va cloure el matí amb el tema "Ella és. Ell fa: Homes i dones en els mitjans de comunicació".

Durant la segona taula rodona es van presentar quatre iniciatives digitals: Adriana Rojas del SEM, Servicio Informativo de la Mujer Cubana, Les Penélopes (encara que representades per Sònia Ruiz, de Barcelona), E-Leusis.Net, a càrrec d'Angustias Bertomeu i Angeles Alvarez, en nom de la Red Feminista, que va parlar sobre les campanyes que aquest portal ha dut a terme.

Per últim, la taula rodona de la tarda va presentar tres ponències: M. Rosa Berganza que va parlar sobre "El públic i els mitjans davant la violència contra les dones", Mercedes Bengoechea que va mostrar un treball sobre "La presència de dones en les seccions de política local i en internacional", i Isabel Menéndez, que va dissertar sobre "Laminadures visuals: dones per consumir", centrada en els valors dominants en la publicitat: la joventut i la bellesa.

Si cal destacar un aspecte no del tot positiu és com la utilització de noves tecnologies no sempre ajuda al diàleg, ja que el fet de projectar els discursos amb el suport *Power Point*, no només va endarrerir el començament de l'acte quasi una hora, sinó que va impedir -per manca de temps- els debats. Caldria fer una reflexió sobre si cal fer ús d'ordinadors per ajudar a entendre el que es diu, o si el que s'està fent és distreure l'audiència amb una repetició mecànica del que s'està explicant a la taula. ■

IMPULSANT ELS LIDERATGES FEMENINS

SANT BOI ENÇAPÇALA, DINS DEL PROGRAMA URB-AL, UN PROJECTE INTERNACIONAL DE FORMACIÓ PER A RESPONSABLES POLÍTQUES

La Comissió Europea ha aprovat el projecte anomenat Formació política per a Dones, coordinat per l'Ajuntament de Sant Boi i presentat dins la Xarxa 12 "Promoció de les dones en les instàncies de decisió locals", que coordina la Diputació de Barcelona en el programa URB-AL.

L'objectiu del projecte és el de fomentar la presència i la participació activa de les dones en els processos de presa de decisions en l'àmbit local a través de la localització i el reconeixement dels obstacles més freqüents amb els quals han de lluitar en la seva progressiva incor-

poració als espais de poder i de decisió, així com trobar instruments eficaços per aconseguir-ho. Durant els dos anys que durarà, es dissenyarà un pla de formació política destinat a dones que ocupen o volen ocupar llocs de responsabilitat, per participar en les decisions de la comunitat local (alcaldesses, regidores, moviment associatiu, tècniques...), dones que amb freqüència veuen obstaculitzades les seves intencions tant pels prejudicis de gènere i per problemes lligats a les seves múltiples responsabilitats, com pels obstacles derivats d'una cultura política misògina. El projecte neix com a resposta als diversos estudis i anàlisi realitzats, de les pròpies experiències de les dones representants de les institucions que participen en la Xarxa.

Totes les dades constaten la poca participació, presència i permanència de les dones en la vida política en general, i sobretot, en els òrgans des dels quals es prenen les decisions i es manifesten els lideratges. Una de les eines per aconseguir major participació de les dones en la política, és la formació. Primer, es dissenyen i s'elaboren materials didàctics i es redacta una guia pràctica d'aplicació. Després, s'han fet cursos presencials —a dues ciutats europees, Barcelona i Turin, i se'n faran a dues llatinoamericanes, Montevideo i El Salvador. Es tracte de millorar i ampliar els coneixements de les dones, dotar-les d'instruments que afavoreixin la seva incorporació en els

processos de presa de decisions locals i millorar la gestió en l'exercici de les seves responsabilitats, perquè promoguin i participin en les iniciatives que afavoreixin la qualitat de vida de les dones en les ciutats. Aquesta formació recull tant les experiències de les participants com de dones amb una dilatada carrera política, de manera que hi hagi un veritable intercanvi d'experiències i coneixements.

Un cop acabat el projecte, es donaran a conèixer a la ciutadania els resultats de l'experiència i dels cursos que s'hauran dut a terme, a fi que altres institucions els puguin aplicar.

Tots aquest municipis dissenyen i implementen polítiques d'igualtat d'oportunitats. Han promogut, des de les seves respectives administracions, estructures polítiques i tècniques destinades a contrarestar les situacions de desigualtat i discriminació per motius de gènere que es produeixen a la vida quotidiana, com per exemple regidories de la dona, plans d'igualtat, serveis d'atenció, consells de participació, etc. L'objectiu per a tots ells, és aconseguir unes ciutadanes actives gràcies a l'aplicació transversal de polítiques d'igualtat d'oportunitats, fent així unes ciutats més properes a la ciutadania.

Què fa la Xarxa 12?

La Xarxa 12, Promoció de les dones en les instàncies de decisió local, després de dos anys de funcionar, ha consolidat forts vincles entre més de 200 institucions locals de països d'Amèrica Llatina i Europa. S'han intercanviat idees i experiències sobre la presència de la dona en els centres de decisió. Estan en marxa sis projectes cofinançats per la Comissió Europea, que s'han convertit amb exemples de bones pràctiques.

Al Seminari celebrat a San Salvador l'abril de 2003 es va fer el llançament de la Xarxa, amb la participació de

Els socis de Sant Boi

L'Ajuntament de Sant Boi i la Diputació de Barcelona han pres la iniciativa en aquest projecte, però comptaran amb altres institucions municipals i/o regionals per realitzar-lo. En total són nou socis, tres europeus i sis llatinoamericans: Sant Boi, com coordinador, la Diputació de Barcelona; la Comune di Torino d'Itàlia, l'Ajuntament de Montevideo, a l'Uruguai; l'Ajuntament de Sau Paulo, a Brasil; l'Ajuntament de Quito, a l'Equador; l'Ajuntament de San Salvador, a El Salvador; la Municipalidad de Asunción, al Paraguai; i la Fundación del Servicio Exterior para la Paz y la Democracia (FUNPADEM), a San José, Costa Rica.

representants de 189 institucions locals i es va posar de manifest la transcendència que té la participació de les dones en la construcció de les ciutats.

En el de Barcelona, del mes d'abril passat, es va donar una pas més cap a la plena ciutadania de les dones, aprofundint en les polítiques de caràcter transversal que integren la perspectiva de gènere en la planificació i govern dels municipis.

En el Seminari que tindrà lloc a Montevideo, els dies 13,14 i 15 d'abril de 2005, amb el lema: ciutats per viure-hi, ciutats segures per a tothom, tractarem la immigració, la mediació de conflictes i la violència en les ciutats. Reivindicarem compartir el poder econòmic en igualtat, exercitant els drets que per llei ens són reconeguts, però que a la pràctica tant sovint es vulneren. S'abordaran temes com els obstacles que hi ha per a ocupar llocs de

responsabilitat en les empreses, el repartiment de responsabilitats, el dret a una remuneració segons les competències i vàlua de les persones i no segons el seu sexe, el tràfic de dones... en definitiva, tot el que es deriva de no ocupar el poder econòmic.

També posarem en comú experiències i farem propostes sobre els programes educatius incorporant l'òptica de gènere, tant pel que fa a l'educació de nens i nenes a les escoles per canviar els models sexistes producte d'una societat i una cultura patriarcal, com la formació i sensibilització que cal fer, introduint nous referents i la visió de gènere des dels mitjans de comunicació. ■

Mª Dolors Renau

Cap Gabinet Relacions Internacionals.

Coordinadora Xarxa 12 URB-AL Diputació de Barcelona

LES ASSOCIACIONS DE DONES DE CORNELLÀ DINAMITZEN LA CIUTAT

Cornellà té un ric moviment associatiu de dones. Per exemple, 27 entitats del Municipi formen part del Consell Municipal de la Dona, organisme que actua com aglutinador de les activitats i accions que s'organitzen, adreçades en especial a les dones, però també a tota la societat en general.

Un cop al mes es reuneix el Consell per tractar sobre programes, projectes, activitats, informacions d'experiències i/o programes adreçats a dones, en especial sobre violència de gènere.

També des del Consell es defineixen les activitats, cursos i conferències que després, des del Centre d'Informació i Recursos per a les Dones, es porten a terme.

A banda d'aquestes activitats, des del Centre d'Informació i Recursos per a les Dones es coopera amb dones de diferents països com: Bòsnia, Algèria, Palestina i Cuba, i es dona suport a projectes i iniciatives d'interès de diferents associacions de dones que estan representades en el Consell Municipal.

L'Associació de Familiars de Malalts d'Alzheimer:

Desfilada "La memòria està de Moda"

Associació de Dones Artemis:

Banc del Temps, i Concurs de Narrativa per a Dones

Associació Cultural Amigas de la Moda:

Curs Patronatge i Confecció Industrial per a immigrants

Associació Adelante:

Edició d'una revista amb activitats de suport a les famílies

Associació Eurodona:

Programa d'Informàtica

Associació Cornellà per les dones:

Concurs de Pintura

Promoure i donar suport al moviment associatiu de dones del municipi és, per tant, una de les prioritats de l'Ajuntament de Cornellà. ■

Judith Ibáñez

*Comissionada en Polítiques d'Igualtat
Ajuntament de Cornellà*

UN ÚNIC CIRCUIT D'ATENCIÓ

CERDANYOLA DEL VALLÈS ELABORA UN PROTOCOL D'ATENCIÓ A LES DONES QUE PATEIXEN VIOLÈNCIA

La població de Cerdanyola del Vallès ha tornat a mobilitzar-se amb motiu de la commemoració del Dia Internacional contra la violència vers les dones.

Sota el lema, "Thotom contra la violència vers les dones", la Taula de Dones de la ciutat, integrada per representants dels partits polítics, sindicats, grups de dones, entitats i serveis municipals, va organitzar diferents actes entre els quals destaca la taula rodona "Treballem plegades contra la violència domèstica a Cerdanyola!" dedicada a informar sobre el *Protocol d'Atenció a les Víctimes de la Violència Domèstica* que estan elaborant representants dels jutjats, del grup de dones feministes El Safareig, dels Centres d'Assistència Primària, de la Policia Local, dels Serveis Socials i del Programa d'Atenció a la Dona del mateix Ajuntament.

El protocol té com a principal objectiu establir un únic circuit que permeti que les dones que pateixen agressions puguin adreçar-se a qualsevol dels serveis sense tenir que explicar a cada pas la seva situació, ja que seran els i les professionals els que es coordinaran.

Es creu molt necessari aconseguir que les dones tinguin totes les facilitats per explicar què els està passant i trobin en les persones dels serveis que les atenen una companyia i ajuda des del primer moment, siguin quins siguin els passos que vulguin donar per sortir-se'n de la situació de violència que pateixen. ■

Ajuntament de Cerdanyola del Vallès

SOCIETAT DE LA INFORMACIÓ

PREVENIR LA FRACTURA DIGITAL DE GÈNERE

Les noves tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) tenen una influència determinant en gran part dels aspectes quotidians de la nostra societat. En la història moderna no hi ha hagut una tecnologia que hagi modificat en tan poc temps els hàbits de treball, mètodes productius, relacions socials, humanes i econòmiques fins al punt que parlem avui de Societat de la Informació per oposició a la societat industrial. Sovint, però, el ritme de canvi que imposa l'avanç tecnològic pot superar la capacitat de les persones per assimilar-lo.

Per això, una formació tecnològica de base és fonamental per evitar el que anomenen "fractura digital": la diferència d'oportunitats entre aquells que tenen accés a la tecnologia i saben fer-la servir productivament per als seus interessos, i els que no.

Si aquest accés no es fa en condicions d'igualtat correm el risc que a la fractura digital se superposi una "fractura de gènere" que agreuja el desavantatge que pateixen les dones en molts

àmbits i que es reflecteix, per exemple, en la discriminació salarial: les dones menors de 30 anys perceben un sou brut d'un 12% menys que els homes segons l'estudi "Aspectes salarials dels joves treballadors", elaborat per l'Institut de la Joventut.

Les alumnes dels tallers del Cibernàrium, el 51%

Entre gener i setembre de 2004 s'han format en els seminaris i tallers gratuïts que s'imparteixen al Cibernàrium, -el multiespai de Barcelona Activa ubicat al Fòrum nord-, un total de 5.251 dones, un 51% dels alumnes. Han passat per les sales on line i off line 10.296 dones que han tingut accés a materials, recursos de divulgació, audiovisuals i testimonis reals sobre l'impacte d'Internet i les noves tecnologies en la vida personal i professional.

Les activitats del Cibernàrium, que des de la seva inauguració el 1999, ha acollit més de 200.000 participants, s'estructuren en una programació trimestral molt flexible. S'hi fan activitats específiques per a grups de dones amb perfils professionals i interessos diferents però amb un denominador comú: la necessitat d'integrar les noves tecnologies per millorar el seu nivell de competències. Alguns exemples han estat les realitzades per les Dones Emprendedores del programa INICIA i el Projecte Equal de Barcelona Activa, l'Associació de Dones de la Sagrera, o els centres de formació ocupacional CIFO. També ha organitzat en diferents ocasions cursos de capacitació digital en col·laboració amb l'Associació de Dones Periodistes i la Secretaria de la Dona del Sindicat de Periodistes. ■

Cibernàrium. Fòrum nord
Barcelona Activa
Ajuntament de Barcelona

1er CONGRÉS CATALÀ DE VÍDUES DE CATALUNYA EL DRET A UNA VIDA DIGNA

El passat mes de novembre tingué lloc a Terrassa el 1r Congrés Català de Vídues de Catalunya, organitzat pel Col·lectiu pels drets de les Dones Vídues de Catalunya. Hi van assistir representants de grups de vídues de Catalunya, de Cantàbria i del País Basc. L'objectiu del Congrés era reflexionar i debatre a l'entorn de les diferents reivindicacions per aconseguir el dret a una vida digna.

Les baixes pensions, que durant molts anys no s'han incrementat; la incompatibilitat amb d'altres, com el SOVI, han fet que aquest col·lectiu sigui un dels més empobrits i amb un alt risc d'exclusió social. Situació a la qual hem d'afegir la solitud, la impotència i la desprotecció que viuen moltes dones.

Es va constatar que tots els avenços eren fruit del treball i de les demandes que des dels grups i associacions de vídues s'havien portat i es portaven endavant.

L'equiparació de les pensions al salari mínim interprofessional, el reconeixement de la pensió SOVI, la destinació de recursos a la formació per facilitar la incorporació de les vídues en edat laboral al món del treball i no limitar la percepció de la pensió a un dels cònjuges que formà el matrimoni, van ser algunes de les demandes plantejades.

Van sorgir altres reivindicacions com desvincular les prestacions de la inserció laboral i de les concepcions familiaristes que perpetuen les desigualtats de gènere, treballar pel reconeixement econòmic i social de la tasca civilitzadora que han fet i fan les dones i demanar un salari mínim social que garanteixi els drets individuals. També es va veure la necessitat de fomentar espais de trobada per reflexionar i debatre conjuntament, tot creant xarxes de treball.

Des de la nostra Regidoria hem volgut contribuir a l'èxit d'aquesta trobada tot afavorint la participació activa de les vídues en la defensa dels seus drets. ■

Fabiola Gil

Regidora de Promoció de la Dona
Ajuntament de Terrassa

COM ENS AFECTA LA SEPARACIÓ ENTRE RELIGIÓ I POLÍTICA?

Si hi ha una qüestió d'actualitat, que interessa de forma especial a les nostres ciutadanes, és el tema de la secularització de la política. En el camp de les religions i les creences, la diversitat és cada dia més evident i cal que trobem les eines per a la gestió d'aquesta pluralitat. És per això que des de la Regidoria de Dona i Drets Civils treballem per crear un espai de diàleg entre els diferents col·lectius, sempre fomentant la pau i el respecte. Però segurament la qüestió de fons radica en com i de quina manera ens afecta a les dones la separació entre política i religió. Cal partir del fet que, històricament, totes les religions –interpretades i dirigides per homes– tenen una gran dosis de misogínia que legitima el paper submís de la dona i de vegades atempta contra la seva integritat física.

La lluita de les dones per l'emancipació i la igualtat de drets s'ha trobat sempre amb la resistència de l'establiment religiós. Totes recordem els obstacles que vam tenir per legalitzar el divorci i la interrupció voluntària de l'embaràs. La laïcitat implica poder donar resposta a les necessitats del corpus social, evitant la imposició de qualsevol creença tant a les persones que professen una religió com a les que no en professen cap.

La religió ha de ser un fet privat de cada persona, una forma d'interpretar el món i la vida a partir de la seva fe. En ser un element d'identitat, la religió s'usa tant per definir qui pertany al col·lectiu com per designar també qui no n'és membre. Poderós element que permet designar l'altre, donar-li forma, assignar-li atributs per identificar-lo i poder, quan calgui, excloure'l.

Definir l'altre, donar-li cos i anomenar-lo, ha estat la base de totes les discriminacions. L'altre ha estat la dona a gairebé totes les civilitzacions, però també als grups tribals, religiosos, polítics, ideològics ha estat la manera de definir el qui no sóc jo o els meus, però amb una dimensió col·lectiva. ■

Regidoria de Dona i Drets Civils
Ajuntament de Barcelona

Exposicions

María Zambrano (1904-1991) De la razón cívica a la razón poética

Dins de l'Any del Centenari del Naixement de **María Zambrano**, us recomanem visitar una de les darreres exposicions que tenen a la figura de la gran filòsofa com a nucli central de la mostra. La *Residencia de Estudiantes de Madrid* és la seu que acull aquest viatge per a les idees i aportacions al món de la filosofia i de la reflexió que va transmetre una de les grans mestres espanyoles de tots els temps. La *Fundación María Zambrano* i la *Residencia de Estudiantes*, amb col·laboració amb la *Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales* i el *Ministerio de Cultura*, tenen com a objectiu recuperar i posar a disposició d'un públic més ampli la memòria de la filòsofa a través de la reconstrucció de la biografia d'aquesta estimada intel·lectual espanyola..

**Exposició: María Zambrano (1904-1991)
De la razón cívica a la razón poética**

Lloc: Residencia de Estudiantes de Madrid
C/ Pinar, 23 Madrid

Data: fins el 9 de gener de 2005

Web: www.residencia.csic.es

La dona. Metamorfosi de la modernitat

Aquesta magnífica exposició està comissariada per Gladys Fabre i aplega més de 120 obres (pintures, escultures, fotografies, vídeos, dibuixos i cinema) d'entre finals dels anys vint i els anys setanta del segle passat de més de 40 artistes de reconegut prestigi internacional.

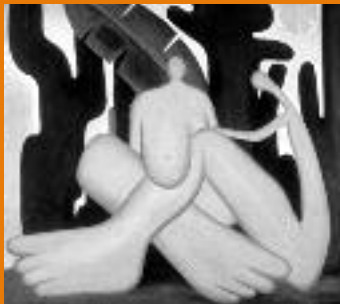
La mostra ofereix obres d'artistes masculins i femenins amb aproximacions molt diverses. Es poden contemplar obres de **Frida Kahlo, Lucia Moholy, Joan Miró, Marcel Duchamp, Henry Moore** o **Carolee Scheemann**, entre d'altres. El recorregut artístic es divideix a través de l'autorepresentació amb màscara, l'arquetip femení, l'art en cerca d'un imaginari en femení o el nu femení o el plaer de crear. Com a complement a l'exposició s'ha creat el seminari **Dona, art i modernitat** on hi participaran personalitats com **Lourdes Cirlot, Luce Irigaray, Barbara Rose** o **Alyce Mahon**.

**Exposició: La dona.
Metamorfosi de la modernitat**

Lloc: Fundació Joan Miró
Montjuïc, Barcelona

Data: fins el 6 de febrer de 2005

Web: www.bcn.fjmiro.es

LLibres

Sin cadenas

de Sara Berbel

La darrera publicació de la psicòloga social Sara Berbel mostra un ampli ventall de possibles formes de llibertat per a les dones del nostre segle. La lectura del llibre és força profitosa, perquè a través de les seves pàgines l'autora dóna suggeriments per poder aprofundir millor en les rutines de les relacions socials i personals així com l'amor, les relacions laborals, la salut o la llar. Al llarg de 200 pàgines també hi ha anàlisis de les causes del femení a l'estructura social tot oferint una proposta esperançadora de futur que implica a l'home i a la dona.

Sin cadenas. de Sara Berbel, Ed. Narcea, Col·lecció Mujeres, Barcelona, 2004, 17€

Hypatia. La mujer que amó la ciencia

de Ángela Carmona

El món de la ciència s'ha difós, gairebé sempre, a través dels ulls masculins i poques vegades s'ha donat veu i visibilitat al treball realitzat per les dones que treballaven dins d'aquest sector i que han aportat el seu seny, les seves reflexions i el seu esforç laboral.

Aquesta obra ens fa conèixer la vàlua d'una persona que va fer aportacions a la ciència i que estimava aquest ofici científic. Qui vulgui descobrir la vida d'Hipatia de Alejandria només cal que llegeixi les tres-centes pàgines de l'obra.

Hypatia. La mujer que amó la ciencia., de Pedro Gálvez, Editorial Lumen, Barcelona, 2004, 19€

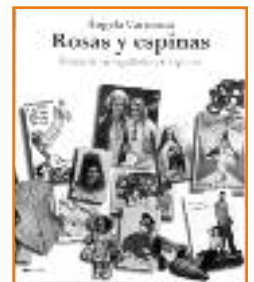

Rosas y espinas

de Ángela Carmona

Aquesta publicació recull una col·lecció d'icones femenines espanyoles del segle xx i ofereix una interessant reflexió sobre la utilització de la imatge de la dona al llarg de diverses etapes de la vida social a Espanya al llarg de cent anys. Gràcies a les reivindicacions de les dones i a les conquestes assolides any rere any, les joves del segle XXI poden gaudir dels drets obtinguts a través de la suor de les seves avantpassades. Les dues-centes pàgines de l'obra estan farcides d'imatges que enriqueixen la lectura. Hi podem trobar fotografies d'època, postals escrites per dones o retalls de premsa on la dona és la protagonista. És un llibre entretingut on es parla de les anarquistes, les falangistes, les mestresses de casa, les milicianes o la Mariquita Pérez.

Rosas y espinas. Álbum de las españolas del siglo xx, de Ángela Carmona, Editorial Planeta, Barcelona, 2004, 28€

La poesia femenina als països catalans

Per Núria Cabré

Deia la poeta catalana Maria Antònia Salvà en el seu testament: “Oh vosaltres, pressentides flors d’amors i gentilesa/que viureu quan mon paisatge s’haurà fet esborradís;/jo us endrec per aleshores, amical, una escomesa/que s’allunya de mos versos dins l’esbart voleiadís”. Ella, des de la vellesa, desitjava amb força que el camí encetat per les poetes s’eixamplés. Van seguir-la Clementina Arderiu i Rosa Leveroni. A l’època actual, una de les veus més suggerents i contundents és la de Maria Mercè Marçal, també hereva del testament de Mª Antònia Salvà. Marçal fa una obra d’envergadura que obre camí a altres poetes. Introspectiva i teòrica, la seva obra va a la recerca de la veritat amb l’objectiu de reescriure la història del món occidental construïda “damunt d’un matricidi originari”. Les dones poetes, diu aquesta autora, s’han fet espais, han cercat a través d’aquests espais la pròpia tradició, com destacava Virginia Woolf en la seva “cambra pròpia”, cosa que no ha estat una tasca fàcil: des de Safo, s’ha hagut de reconstruir una tradició poètica per tal d’encarrilar la pròpia obra.

De manera, que, a partir d’ara, les dones, com diu la poeta Montserrat Abelló, una de les veus més consistents de la poesia actual, després de la mort de Maria Mercè Marçal, el fet d’escriure “és passió o necessitat de sobreviure”. Tanmateix, M. Abelló opina que la situació de la poesia catalana és bona, perquè hi ha gent més preparada que abans. I reivindica l’autenticitat en poesia; més que seguir molt cànons, cal que sigui veritable “cadascú ha d’escriure des del seu jo”. Deixeble de Montserrat Abelló, Joana Bel Oleart afegeix: “per a mi la poesia, com el somni, és una mena de força impalpable, un instrument

per interpretar els sentits i, a través del seu poder curatiu i creatiu, cal recuperar la intuïció del símbol oblidat o de l’instant en la seva dimensió més profunda i etèria”.

El panorama poètic des de la veu de dona, malgrat les dificultats, és -opina recentment la poeta Josefa Contijoch-immillorable. Després de les escorrialles del franquisme, que va impedir de conèixer noves veus, es va crear un buit. I es pregunta on són les veus de les mares de la foscor del franquisme. En aquell moment van irrompre a l’escena veus castellanes tant d’Espanya com d’Hispanoamèrica a través de canals de difusió com “Àgora”, “Adonais”, “Ínsula”, “Caracola” o “El Bardo”, però les veus de poetes catalanes semblaven que estiguessin empresonades en el buit. És a partir d’aleshores que comencen a fer-se sentir veus en castellà de poetes com Josefa Contijoch, que utilitza una llengua que va aprendre de petita. Tant a ella com a d’altres poetes de la seva generació se’ls va plantejar el fet de parlar amb una llengua a través de la qual sentien i podien expressar lliurement el seu jo. Cal esperar l’any 1975 per veure la llum d’una antologia *Les cinc branques* (poesia femenina catalana), obra poc difosa i, entremig, un buit, on les dones poetes, malgrat els entrebancs, escrivien i es presentaven a premis per tal de ser publicades. El 1999 va arribar una antologia, *Paisatge emergent*, on es parteix d’aquestes àvies-mares gairebé desconegudes, però que conformaran la tradició de la poesia de dona actual: M^aAntònia Salvà, Clementina Arderiu, Simona Gay, Rosa Leveroni, Cèlia Viñas, Concepció G. Maluquer, Montserrat Abelló, Felícia Fuster, Maria Beneyto, Renada-Laura Portet, Maria Oleart, Mª Àngels Anglada, Zoraida Burgos, Rosa

Fabregat, Quima Jaume, Olga Xirinachs, Josefa Contijoch, Marta Pessarrodona i Margarita Ballester, totes elles anteriors a 1950.

Més tard, arribaran les posteriors com Montserrat Rodés (Barcelona, 1951) poeta de la brevetat i el silenci; poesia-tanka-haikú, sempre atenta a interrogar-se sobre ella mateixa. Mre Mercè Marçal (Ivars d'Urgell, 1952-1998), la poeta més reconeguda i amb una obra consolidada. Li destaquem *Llengua abolida*, la seva poesia completa del 1977 al 1989, obra densa que lluita per la llibertat de la dona i tracta temes com la maternitat, el país, la memòria, la llengua, la poesia. Teresa d'Arenys (Arenys de Mar, 1952) o Teresa Pascual (Gran de Gandia, 1952), poeta del País Valencià amb una obra on aflora el sentiment del no-poder-dir; Vinyet Panyella (Sitges, 1954), poesia lírica on s'escapen emocions, sentiments des de l'angle de la interrogació; Anna Montero (Logronyo, 1954) poeta i traductora, també, com Rodés, tracta d'ajustar l'expressió en un mínim de versos; Cèlia Sánchez-Mústich (Barcelona, 1954), poeta i narradora, els seus versos tracten sobre fets de la vida quotidiana; Maria Fullana (València, 1958), poeta que practica tècniques surrealistes; Imma Sarduc (Barcelona, 1960), que fa poesia experimental; Anna Dodas (Folgueroles, 1963-Montpellier, 1984); Margalida Pons (Palma de Mallorca, 1966). Hi ha poetes que s'han donat a conèixer aquests darrers anys, poetes de la generació dels 54 que han donat a conèixer la seva obra tard, com Núria Cabré Castellví (L'Argentera, 1954) o d'altres que les coneixem, perquè han guanyat premis importants, com Tònia Passola (Barcelona, 1952) el "Rosa Leveroni" i els Premis "Octubre". Anna Aguilar-Amat (Barcelona, 1962), poeta que beu de la poesia anglosaxona i parla entre d'altres coses, sobre la buidor i l'absurd quotidià; Susanna Rafart (Ripoll, 1962), poeta emergent que està en el grup anomenat "Els Imparables"; Joana Bel Oleart (Barcelona, 1965), poesia lírica que tracta de temes universals com l'amor i la mort; Dolors Miquel (Lleida, 1960), de veu forta i ben original: Ester Xargay (Sant Feliu de Guíxols, 1960), poesia també experimental surrealista i

dadaista; Noemí Bibolas (Arenys de Mar, 1966), practica el vers curt, parla de la realitat política i social; Mre Josep Escrivà (Grau de Gandia, 1968), toca temes com la fam, l'exili, la injustícia; Gemma Gorga (Barcelona, 1968); Meritxell Cucurella-Jorba (Pierola, 1973); Julia Zabala (València, 1975); Núria Martínez (Barcelona, 1976) i Àngels Gregori (Oliva, 1985 són premis "Amadeu Oller", de poesia jove).

En línies generals i, sense esmentar poetes catalanes que escriuen en castellà com Neus Aguado, Conxa García, Rosa Lentini, Ana Mre Moix, Cinta Montagut, Ester Zarraluki o Cristina Peri-Rossi, hem esbossat el panorama que conforma la poesia catalana de dona i ens adonem, per tot el que hem dit i el que hem deixat de dir per no allargar-nos, que estem en un moment important. Són totes poetes obertes a temes variats que tant si practiquen el vers rimat com si experimenten tècniques molt innovadores, són poetes d'obra consistent. Totes elles cerquen la pròpia tradició i parlen des del seu jo. ■

La maratón del día a día

Les dones que han triat ser mares s'esforcen per mantenir l'equilibri entre la feina i la família, però els ajuts són escassos i les escoles bressol, insuficients i cares

Per **Marta Ortega**

GRABAT EVA ARMISEN

Treballar i tenir fills menors de 3 anys és una situació que posa les dones al límit de les seves capacitats, tant com a professionals com en l'àmbit de les responsabilitats familiars. Les raons: la majoria de llocs de treball no ofereixen moltes possibilitats per conciliar la vida laboral amb la personal; l'oferta de serveis per la cura de les criatures és insuficient i car per a moltes famílies; i tot i que hi ha hagut una notable introducció de la dona a l'esfera pública en els darrers anys, no s'ha donat una implicació similar de l'home en les responsabilitats a l'àmbit privat. Així, no és d'estranyar que a la pràctica moltes dones visquin la maternitat amb angoixa i estrès, alhora que asseguruen que tindrien més fills dels que tenen. Alguna cosa està passant. Com a mostra dos botons i algunes dades.

L'estratègia de la Mª Àngels: dos millor que un
Mª Àngels López, de 33 anys, diplomada en Ciències Empresariales, estudia Economia, fa d'administrativa, està casada i és mare de dos fills, Marc de 4 anys i Eric de 2 anys i mig. L'escolarització del gran és gratuïta, perquè va a l'escola pública, però ha de pagar entorn a 100 € pel servei de menjador. Pel que fa al fill petit, va a la llar d'infants pública, que té un cost mensual de 130 € més uns 100 € dels dinars. Així, l'escolarització dels seus fills li suposa uns 350 € mensuals, mentre que en concepte d'ajudes públiques només rep de l'Estat 100 € al mes i poc més de 500 anuals de la Generalitat, que ve a ser uns 42 € mensuals.

Segons explica, quan estava esperant el seu primer fill, estava convençuda que mai no demanaria una excedència pel fet de ser mare: "Per a mi, la feina era molt important, estava estudiant Ciències Empresariales i tenia esperances de ser una *executiva* agressiva i el fet d'estar uns mesos d'excedència podia

ser una taca al meu expedient. La intenció era portar el nen a la llar d'infants". Però quan va néixer en Marc, la realitat es va imposar: va ser el moment de fer números i començar a buscar la llar d'infants per portar el nen després de 3 mesos i mig de baixa maternal. "A Barberà, on visc, les llars municipals no accepten criatures menors de 18 mesos, i l'única llar no pública que hi ha suposava un cost de gairebé el 50% del meu sou -ja que havia de dur el nen de 7.30 del matí fins les 18.30 de la tarda amb dinars inclosos". Per intentar rebaixar aquesta despesa, va demanar reducció de la jornada laboral, un dret que tenen totes les mares fins que els fills tenen 6 anys, però a la seva empresa no els va semblar gens bé, ja que -segons van dir- corrien el perill que altres noies volguessin fer el mateix quan fossin mares, i això per a ells suposava un problema. "En aquell moment em vaig adonar que la que realment tenia un problema era jo. Tenia un fill i una feina i havia de triar entre l'un i l'altra. Finalment vaig arribar a un acord amb l'empresa per *arreglar* un acomiadament i poder cobrar l'atur fins que el meu fill fos prou gran per poder anar a una llar pública".

A partir d'aquell moment, es va adonar que aconseguir la seva meta professional seria molt difícil: "Les criatures requereixen molta atenció i no era factible que jo dediqués a la feina les hores que hi acostumava. A tot això es va sumar que, en buscar feina, quan els deia que era mare d'un nen petit em deien que no els interessava, perquè segurament faltaria molts dies per malaltia del nen, temes d'escola, etc., i això era un punt en contra meu". Aquesta situació va provocar-li un sentiment de frustració: "Tenia uns estudis, volia

**"En aquell moment em vaig adonar que la que realment tenia un problema era jo. Tenia un fill i una feina i havia de triar entre l'un i l'altra",
diu Mª Àngels López**

treballar i demostrar-me que sabia fer alguna cosa més que canviar bolquers i netejar la casa". Atès que no volia tenir un únic fill, la seva estratègia va ser quedar-se embarassada una altra vegada per tal de no haver de fer un

Mª Àngels López

parèntesi molt gran en la seva vida professional.

Quan en Marc va començar a anar a l'escola i el petit tenia 18 mesos va tornar als estudis per acabar la carrera. "Tenia unes hores en les que els nens estaven amb unes educadores i no havia de demanar favors a la família". Actualment, té un horari laboral que li permet deixar els fills a l'escola i a la llar d'infants respectivament i recollir-los a la tarda. El cost és que la feina no és la que havia somniat, tot i que li "va bé per estar amb els nens i portar la casa". Una solució que no li estalvia haver de fer mil piruetes per sortir-se'n, sobretot quan un dels dos petits té febre o es troba malament: "Llavors he de demanar ajuda a la meua mare o la meua sogra, que no sempre estan disponibles, perquè tenen més néts. En aquests casos, la que ha de deixar d'anar a la feina i quedar-se amb el nen malalt sóc jo".

L'esport del córrer-cuita: a la feina i a casa

Sílvia Sáez, 31 anys, historiadora, treballa en el departament d'atenció al client d'una empresa que fa implants odontològics, està casada i té un fill de 6 mesos, l'Eloi. La Sílvia ha contractat els serveis d'una *cangur* professional que treballa per a la Fundació SADAPI. Aquesta cangur i la seva mare són les que es fan càrrec de l'Eloi mentre ella treballa. "El nen passa 4 hores i mitja al dia amb la cangur, la Carme, i això em suposa un cost de 210 € mensuals", explica.

Considera que ser mare i treballar és una situació complicada: "La veritat és que abans de tenir l'Eloi ja m'imaginava que compaginar les dues coses seria difícil, però no em pensava que ho fos tant, i això que crec que sóc afortunada, perquè he pogut solucionar bé el tema i tinc ajuda familiar. Però tot i així vaig tot el dia a córrer-cuita. A la feina, per poder complir com abans de

ser mare, però sense quedar-me ni un minut més del necessari –perquè llavors tot el muntatge quotidià, que sembla que funciona perfectament, comença a trontollar–, i a casa, perquè cada dia surto a les 7 del matí per posar-me a treballar de 8 a 17 hores, i he de fer els dinars, sopars... El meu company s'encarrega de portar el nen al matí, però jo li he de preparar la seva roba, tot. Hi ha dies que em sento culpable, perquè no tinc temps per jugar amb l'Eloi tant com voldria".

En el cas de la Sílvia mai es va plantejar deixar la feina pel fet d'haver-se convertit en mare: "Per a nosaltres els dos sous són necessaris i, a més, jo sempre he treballat, el que sí que he fet és un replantejament del que és per a mi la feina. Abans de tenir el nen em sembla que era més ambiciosa, en el sentit que volia progressar i, si calia, treballava més hores de les estipulades. Ara no, perquè m'he adonat que homes i dones són considerats diferents per a l'empresa on estic, sobretot des del moment en què es tenen fills, Així, mentre els meus companys pares poden rebre incentius pel fet de ser-ho, les dones mares ens quedem com *estancades*. No ho diuen, però entenen que tens altres prioritats i que les has de cobrir tu, i en el meu cas, és que realment m'he d'encarregar jo, així que intento fer la meua feina el millor possible, però em sembla que ara ho tinc difícil per progressar".

La Sílvia explica que vol tornar a ser mare però que, de moment, només és un desig: "No podré pensar en un segon fill fins que l'Eloi vagi a una escola pública, pagar dues places d'escoles bressol, encara que siguin públiques, amb el menjador inclòs, per a

"Abans de tenir el nen em sembla que era més ambiciosa, en el sentit que volia progressar i, si calia, treballava més hores de les estipulades", explica Sílvia Sáez

mi és insostenible econòmicament, i les ajudes públiques per fills menors de 3 anys no incentiven gaire”.

L'oferta: escoles bressol i cangurs professionals

Les Escoles bressol formen part del que s'anomena primer cicle de l'educació infantil, que comprèn el tram d'edat de fins a 3 anys i no és obligatori. En teoria, els ajuntaments són els que s'encarreguen d'ajustar l'oferta de places a la demanda de les famílies. Un fet molt llunyà de la realitat, perquè els consistoris no compten amb els recursos necessaris destinats a aquesta finalitat.

Si bé les taxes d'escolarització dels nens i nenes catalanes menors de 2 anys són similars a les dels països capdavaners pel que fa a l'oferta de serveis subvencionats, com ara Finlàndia o França, a Catalunya la major part de l'oferta és privada. Així, segons es desprèn d'un estudi recent sobre escoles bressol a Catalunya de les sociòlogues María José González i Águeda Quiroga, a Barcelona, per exemple, 7 de cada 10 places són privades i, a més, “el 28% de la població de fins a 2 anys, viuen en municipis on no hi ha cap escola bressol pública”. En les dades del Departament d'Educació, si es pren com a exemple la comarca del Barcelonès, la més poblada de criatures menors de 3 anys, trobem que pel curs 2003-04 hi havia 3.706 nens matriculats al sector públic i 13.607 al privat. Però les escoles bressol públiques no només són insuficients, sinó que tenen un elevat cost econòmic per a la majoria de les famílies, ja que, si ens referim a escoles bressol públiques amb horaris de 9 a 17 hores, la despesa mitja aproximada és de 220 € mensuals (amb servei de menjador inclòs). I aquí, cal sumar hores extres, o bé el servei d'un *cangur*, o bé ajuda familiar, atesa la poca conciliació d'horaris laborals i familiars.

Falten serveis de cura d'infants

A mitjans dels anys 90, un estudi encarregat per la Diputació de Barcelona sobre quines eres les necessitats de les famílies no cobertes per l'oferta del moment va constatar que faltaven serveis de cura d'infants. Mentre les dones s'havien incorporat al mercat laboral, i es reajusta-

Silvia Sáez

ven les relacions home-dona i materno-paterno filials, l'esfera pública trigava a reaccionar donant respostes adequades. La conseqüència d'aquesta situació era la dificultat de compaginar la vida privada i la professional. Una de les persones que va col·laborar en l'estudi era Teresa Crespo, actual directora del Servei d'Atenció Domiciliària a la Petita Infància (Fundació Sadapi). Justament, Sadapi va néixer amb l'objectiu de pal·liar aquest dèficit i cercar noves solucions que permetessin millorar la conciliació de la vida familiar i laboral. De fet, el que ofereixen és un complement de l'oferta de servei per a la infància de 0-3 anys, però també cobrir l'incre-

ment i diversitat de demandes per a la cura d'infants, i alhora, potenciar nous jaciments d'ocupació en aquest camp. “A la vegada que oferim un servei necessari, és un filó d'ocupació que pretén regularitzar aquest tipus de tasca que, majoritàriament, es porta a terme de manera informal”, segons explica Montse Díaz, de Sadapi. La Fundació ofereix als pares i mares el servei de mainadera per hores en llars preparades i amb personal format per a la tasca: “Les

nostres mainaderes han hagut de seguir cursets, són mares amb experiència amb nens i tenen la casa preparada, amb suficient espai per acollir un màxim de tres o quatre criatures a la vegada”, explica Díaz. La feina de les mainaderes té el suport de la fundació, que els dona material pedagògic i assessorament continu.

A banda del servei de cangur per hores del dia fixes, es poden contractar altres serveis especials: per vacances escolars, per criatures

malaltes a domicili, etc. Pel que fa al cost del servei, per exemple, sis hores de servei de mainadera suposa uns 230 € mensuals, tot depenent del municipi. Es pot contactar amb Sadapi a través del web: <http://sadapi.fundaciofias.org>, o bé trucant al telèfon 93 448 98 30.

A banda d'aquestes dues opcions regulades per la llei, moltes mares i pares opten per implicar la família en la cura dels més petits a través de les àvies, principalment, i si això no és possible i no es compta amb la possibilitat de *cangurs* professionals, funcionen els *cangurs* informals. A les males, la dona reajusta el seu horari laboral a les necessitats de cura dels seus fills i filles. ■

El 35% dels nens i nenes catalanes de fins a dos anys escolaritzats, estan matriculats en escoles de titularitat pública, enfront del 65% restant, que ho estant en escola bressol privada

Font: Estudi sobre escoles bressol de Catalunya María José González i Águeda Quiroga (2003)

Agenda de les Dones 2005

Com cada any, les Pumes –**Mari Chordà** i **Conxa Llinàs**– ens regalen l'oportunitat de tenir bona companyia durant tot l'any i ens recorden que es pot **Ensenyar les dents sense parar de riure**

Famílies monoparentals a Europa

Un estudi mostra les similituds europees en aquest tipus d'unitats de convivència i demostra que, malgrat la diversitat de tipus de famílies monoparentals, hi ha una característica comuna quan les responsables d'aquestes famílies són dones: l'amenaça de l'exclusió i la pobresa.

L'Associació *Women's Union of Greece* ha presentat l'estudi que l'any passat va realitzar entorn les famílies monoparentals a sis països de la Unió Europea. Aquest projecte ha estat cofinançat per la Comissió Europea i han col·laborat en la investigació la *University of Wales* (Gran Bretanya), el *Noorderpoort College* (Països Baixos), la *Radiotelevisao Portuguesa* (Portugal), *Yson Project* (Suècia) i la Xarxa Europea de Dones Periodistes.

Grècia, Gran Bretanya, Països Baixos, Portugal, Suècia i Espanya han format part d'aquest estudi comparatiu que demostra que les característiques d'aquest tipus de família no són tant diferents en els diversos països. En tots veiem com aquesta varietat creix i com el seu pes recau, majoritàriament, en les dones. El que canvia, de vegades, són els recursos que les diferents administracions els hi donen.

Els països nòrdics s'han caracteritzat, sempre, per tenir una política social més desenvolupada que en els països del sud d'Europa. En aquest cas concret veiem com un dels països en què més recursos destina a les famílies monoparentals és justament Suècia, seguida dels Països Baixos. Per contra, sorprèn la desprotecció que pateixen moltes d'aquestes famílies a Gran Bretanya, un país on el nombre de dones cap de família és molt elevat. Sens dubte els anys de govern conservador han malmès la precària situació de les classes més desfavorides, situació que, sembla, no ha millorat amb el partit laborista en el poder.

Tot i haver diversos tipus de famílies monoparentals (adolescents que viuen amb els seus pares; mares separades amb fills petits, professionals que escullen tenir un fill soles...) hi ha una característica comuna quan les responsables d'aquestes famílies són dones, la seva realitat sempre és molt pitjor que la dels homes, arribant, en molts casos, a viure veritables situacions de pobresa i exclusió social, fent realitat allò de la feminització de la pobresa. ■

Exposició al Museu d'Història de Catalunya

Divendres **17 de desembre** a les 5 de la tarda s'inaugura una exposició que retrata amb imatges de **Pilar Aymerich** els anys de la transició. La mostra romandrà fins al febrer i després anirà itinerant per tot Catalunya.

Memòria d'un temps 1975-1979

Fotografies Pilar Aymerich

Documentació i textos Elvira Altés

Sabem fer i fem saber

Sota aquest lema, el passat 23 d'octubre, prop de set-centes dones es van reunir al Centre Cívic Cotxeres de Sants convocades per la Xarxa Feminista. Al llarg d'aquesta trobada es va presentar el projecte *Cap a una Gran Trobada de Dones al 2006*,encontre que vol commemorar les Primeres Jornades Catalanes de la Dona realitzades el 1976 i els 20 anys de les Jornades Feministes a Catalunya de l'any 1996.

La trobada de les Cotxeres de Sants va servir com a presentació d'aquest gran projecte que s'ha de materialitzar al llarg de tres dies del mes de juny de 2006. Segons les organitzadores, aquesta Gran Trobada vol mostrar, entre d'altres, la manera que tenim les dones de

sostenir el món des de tots els àmbits i de forma individual i col·lectiva. "La política de les dones –van afirmar– suposa l'assumpció i valoració d'aquest canvi de perspectiva, d'aquest canvi de paradigma, centrat en la vida". Un altre dels objectius que es van marcar és conèixer la xarxa explícita i implícita que hi ha entre les dones i els grups de dones i poder elaborar un mapa per donar visibilitat i valor a la relació entre les dones. I això és el que vam poder veure dalt de l'escenari on, diferents dones vingudes de diverses comarques, van prendre la paraula per explicar les seves experiències entorn a aquest projecte.

L'actuació de Les Veus de Venus, coral formada per un grup de dones vinculades a Ca la Dona, un recital de poemes de Maria Mercè Marçal, a càrrec d'Emma Vilarasau, o un vídeo sobre el dia a dia de les dones va ser una prova del lema de l'encontre, *les dones sabem fer i fem saber*, una de les idees que mouen a la Xarxa Feminista i que volen mostrar al llarg d'aquest viatge que ha de dur cap a una gran trobada de dones, l'any 2006. Com es va dir a l'inici de la jornada: "El futur és nostre, de les dones, de les que som aquí i de totes les que no han pogut venir i que esperem trobar-les aquí l'any 2006". ■

Alicia Olivé

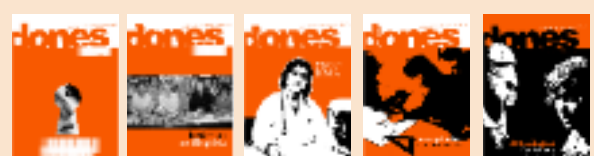
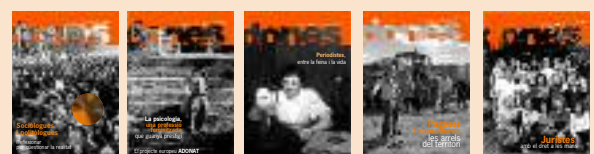
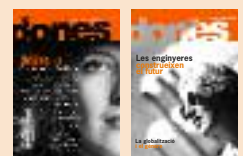
Cap a una Gran Trobada de Dones al 2006, acte organitzat per la Xarxa Feminista. A primer terme, l'actriu Emma Vilarasau, que va intervenir en l'acte.

- Em subscric a la revista *Dones* pels quatre números de l'any 2005 per l'import total de 10 €
- M'interessa l'oferta especial dels primers 17 números de la revista *Dones* per un import de 35 € + despeses d'enviament
- Autoritzo a l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya perquè carregui al meu compte o llibreta l'import:
- la subscripció anual 10 € dels 17 primers números 35 € + despeses d'enviament

Nom _____
 Cognoms _____
 Adreça _____
 Població _____ Codi postal _____
 Telèfon _____
 Adreça electrònica _____

Forma de pagament mitjançant rebut domiciliat al meu compte
 número _____
 del banc o caixa _____

Ens podeu tornar aquesta butlleta per correu postal, per fax al **93 317 83 86**
 o bé per correu electrònic: **adpc@adpc.cc**

Aquesta publicació ha rebut el suport de:

Les enginyeres
construeixen
el futur

er local
eni

Advocades
La lluita per l'espai
profes

A l'esport
manen els homes

ogues
logues

Per
entre la feina

Paga
i ramadi
les a

Antropòlogues
l'habitatge i el treball
a la ciutat

La revista ha fet
4 anys

Subscriu-te!